

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

Constitutional Amendment Procedures

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ခြင်း လမ်းညွှန်စာအုပ်သည် နိုင်ငံတွင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ရေးနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် (၁) ပြည်သူများ၊ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် လွှတ်တော်အမတ်များ အတွက် အခြေခံဥပဒေနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ကျယ်ပြန့်စွာ လေ့လာနိုင်စေရန် (၂) အစိုးရအတွင်းအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားပြင်ပမှပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများကိုလည်းကောင်း မွန်၍ သတင်းအချက်အလက်စုံလင်ပြီး ဒေသတွင်းဆုံး ဖြတ်ချက်ချမှတ်မည့်သူများအတွက် ဒေသနှင့် လိုက် လျောညီထွေမှုရှိစေသောအထောက်အပံ့များကို ကူညီ ပံ့ပိုးရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ လမ်းညွှန်စာအုပ်သည် ဤ အကြောင်းအရာအား စတင်လေ့လာသော စာဖတ် သောသူများအတွက် မိတ်ဆက်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်းအတွက် ဗဟုသုတနှင့် အတွေ့အကြုံများ ဝေမျှလျက်ရှိသော သူများအတွက် ပြန်လည်ကြည့်ရှုနိုင်သော မှတ်တမ်းအဖြစ်လည်းကောင်း ပုံဖော်ထားပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည် ဆောက်သူများအတွက် လက်တွေ့ကျသော ရွေးချယ်မှု များကို ကဏ္ဍအလိုက် စီစဉ်တကျရေးဆွဲထားပြီး ရှုပ် ထွေးသော အကြောင်းအရာများအတွက် လျင်မြန်ပြီး လွယ်ကူသော နည်းလမ်းများကို ရှင်းလင်းတင်ပြနိုင် စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

International IDEA
ဒီမိုကရေစီနှင့်ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီ ပေးရေးနိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း(International IDEA) ဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာ့အနှံ့အပြားတွင် ရေရှည်တည်မြဲသော ဒီမိုကရေစီထွန်းကားလာစေရေးအတွက် ကူညီပေးရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တည်ထောင်ထားသော အစိုးရများအ ကြားပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

(၁) ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဘာသာနည်း ?

• ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်းတွင် ပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာများကို နည်းလမ်းတကျ ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဘာသာကြောင့်နည်း ?

• ကိုက်ညီလုံလောက်ခြင်းမရှိတော့သည့်ပြဌာန်းချက်များကို ပြန်လည်ညှိနှိုင်းရန်၊ လိုအပ်ချက်အသစ်များကို မြန်ဆန်စွာ ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများကို အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ မဟုတ်ပါက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ဖော်ပြချက်များသည် အချိန်ကာလနှင့်အညီ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် လိုအပ် လျက်ရှိသော နိုင်ငံရေးလိုအပ်ချက်များနှင့် လူမှုရေးရာ ဗဟုသုတအခြေအနေများကို ထင်ဟပ်စေလိုမည်မဟုတ်ပါ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား ရေတိုအကျိုးကိုရှေးရှုဖြစ်စေ၊ ဘက်လိုက်၍ ဖြစ်စေ ပြင်ဆင်ခြင်းမှလည်းကာကွယ်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဘာသာကြောင့် မလိုအပ်ဘဲနည်း ?

• ယနေ့ခေတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအများစု၏ နည်းလမ်းတကျ ပြင်ဆင်ခြင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များမှာ တစ်ပုံတည်း နီးပါးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေရေးဆွဲသူများအနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲရာတွင် နည်းလမ်းတကျ မည်သို့ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည့် ပြဌာန်းချက်များကို စဉ်းစားရမည်မဟုတ်ဘဲ မူကြမ်းရေးဆွဲရာတွင် မည်သည့်အချက် တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဆိုသည့် အချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ နေရာတွင်နည်း ?

• ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများအားလုံးတွင် ၎င်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတိုင်း၌ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင် ရေးနှင့် ပတ်သတ်ပြီး ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ချက်များကို သတ်မှတ်ထားသည့် ပြဌာန်းချက်တစ်ခုပါလေ့ရှိပါသည်။

၂) မည်သည့်အချက်ကို ဆွေးနွေးရမည်နည်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံးဥပဒေပင်ဖြစ်ပါသည်။ သာမန်ဥပဒေများနှင့် မတူသည်မအချက်မှာ- နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့်ယင်းနိုင်ငံရှိပြည်သူများမှ အခြေခံလိုသည့် နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုဘဝများ ပုံပေါ်လာရေးအတွက် အခြေခံကျသော ရွေးချယ်မှုများကို ၎င်းတို့၏အခြေခံဥပဒေအတွက် မြှုပ်နှံထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် အစိုးရစနစ်တစ်ခုအား ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတွင် အခွင့်အာဏာအား မည်သို့ခွဲဝေမည် (သို့မဟုတ်) ကန့်သတ်ထားမည်တို့ကို ဖော်ပြထားကာ၊ နိုင်ငံသားများ၏ ရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများအား ကာကွယ်ပေးထားပြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ သီးခြားလိုအပ်ချက် အနေအထားအရ အခြေခံထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အထူးမူဝါဒများ သို့မဟုတ် သရုပ်သကန်ဆိုင်ရာ အခြားကိစ္စရပ်အမျိုးမျိုးကိုပါ ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ပေးပါသည်။

အခြေခံခိုင်မြဲရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက်ရည်ရွယ်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြစ်ရန် ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်ကြသော်လည်း ပြောင်းလဲ၍မရသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတစ်ခု မဖြစ်သင့်ပါ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ တည်တံ့ရန်ဟုဆိုရာတွင် ယင်းဥပဒေများသည် ပြောင်းလဲလာသော လိုအပ်ချက်များ အကြောင်းတရားများနှင့် ကိုက်ညီသောလျင်မြန်စွာဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ဥပဒေများဖြစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည့် အကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သတ်၍ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်လိုသည့် အခြေခံအကြောင်းရင်းများမှာ ကွဲပြားခြားနားကြပါသည်။ အချို့ပြင်ဆင်ချက်များမှာ ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ရည်ရွယ်၍ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ (၁) နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခု ဖြင့်လည်ပတ်နေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ကိုက်ညီသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအား ညှိနှိုင်းပြင်ဆင်ရန် (စီးပွားရေး၊ နည်းပညာ၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၊ လူဦးရေဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊ လူဦးရေပမာဏအပြောင်းအလဲများ အပါအဝင်)၊ (၂) အချိန်ကာလနှင့် လုံလောက်ကိုက်ညီခြင်းမရှိတော့သည့် ထင်ရှားသော ပြဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်ရန်၊ (၃) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှ ပေးအပ်ထားသော ရပိုင်ခွင့်များပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန် သို့မဟုတ် ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့အစည်းများကို အားကောင်းလာစေရန် ဖြစ်သည်။

တစ်ဖက်တွင်လည်း မိမိကိုယ်ကျိုး (သို့မဟုတ်) ပါတီရည်ရွယ်ချက်များကြောင့်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်လိုကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံရေးကစားပွဲ၏ စည်းမျဉ်းဖြစ်သောကြောင့် အာဏာရှိသူများက ၎င်းတို့၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ပိုမိုရရှိရန်အတွက် စည်းမျဉ်းများကို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ရာထူးတည်မြဲစေရန်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အတိုက်အခံ (သို့မဟုတ်) လူနည်းစုများကို ဘေးဖယ်ထားခြင်း၊ (သို့မဟုတ်) ပြည်သူလူထုနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကိုပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ပြင်ဆင်ခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အားနည်းစေပြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးသည်အထိ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ထိုနည်းတူစွာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် လူမှုရေးဆိုင်ရာအပြောင်းအလဲများ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်၏တန်ဖိုးနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများကို အခါအားလျော်စွာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရာတွင် ကာလတိုကိုသာကြည့်သော ပြောင်းလဲမှုများ (သို့မဟုတ်) ထိုက်သင့်သော ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းမပြုဘဲ ကတိုက်ကရိုက်အတည်ပြုလိုက်သော ပြင်ဆင်ခြင်းမျိုးမဖြစ်စေရန် ကာကွယ်ရပါမည်။

အခြားစိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ လိုအပ်ပါက၊ လုံလောက်သော သဘောတူညီမှုတစ်ခုရယူလျက်၊ သေချာစွာ အပြန်အလှန်ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီးလျှင် ပြည်သူလူထု၏အကျိုးစီးပွားအတွက် ပြင်ဆင်မှုပြုနိုင်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ရန်၊ ခွင့်ပြုထားသော ပြင်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များကို ပုံဖော်ရေးဆွဲရေးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ထိုပြဌာန်းချက်များသည် ကိုယ်ကျိုးစီးပွား

International IDEA
Stromsborg SE-103 34
Stockholm, Sweden
Phone: +46-8-698 3700
Fax: +46-8-20 24 22
Email: info@idea.int
Website: http://www.idea.int

ဒီမိုကရေစီနှင့်
ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးရေး
နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း
INTERNATIONAL IDEA
(Myanmar)
Room 5C, Yatha Condominium
458-460 Mahabandoola Road
(entrance on 31st Street)
Pabedan Township
Yangon, Myanmar
Tel: 01-389202, Fax: 01-389202
Email: info-myanmar@idea.int

ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ပါတီဘက်လိုက်သော၊ ပျက်စီးစေနိုင်သော၊ ရေတိုသဘောဆောင်သော လှုပ်ရှားမှုများကို ကာကွယ်နိုင်သည့်ပြဌာန်းချက်များဖြစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

အခြားသောစိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများနှင့် လူတန်းစားပေါင်းစုံစုစည်းနေထိုင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းများ (မတူညီသည့် နိုင်ငံသား၊ လူမျိုးစု၊ (သို့မဟုတ်) ဘာသာစကားမတူညီသော အုပ်စုများ အတူတကွယှဉ်တွဲနေထိုင်လျက်ရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများ) စသည်တို့တွင် စုပေါင်းနေထိုင်သူများ အကြား ထားရှိသည့်၎င်းတို့၏ရပိုင်ခွင့်များကို ကာကွယ်ပေးသည့် ပဋိညာဉ်များကို ဆက်လက်ထိန်းထားနိုင်သော ပြင်ဆင်ရေးနည်းလမ်းများကို ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မူဘောင်ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် မူဘောင်နှင့်အညီဆောင်ရွက်ခြင်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးသည်အခြေခံဥပဒေနှင့်ပုံမှန်ဥပဒေ၏အနေအထားတို့အကြားကွဲပြားခြားနားမှုကိုမူတည်ပါသည်။ [...]အခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်သည် အခြေခံဥပဒေဘောင်အတွင်း နေ့စဉ်ဖြစ်ပျက်နေသည့် အကြောင်းအရာများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိသူများ၏ လိုလားချက်များအတိုင်း နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာ၌ အခြေခံသဘောတရားများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သတ်မှတ်ပေးပါသည်။ [...] နိုင်ငံရေးသမားများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် ၎င်းတို့အား မူဘောင်ကလုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုထားချက်များအတိုင်း တသွေမတိမ်း ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါက အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းနှင့် သာမန်ဥပဒေချမှတ်ခြင်းအကြား ခြားနားချက်နှင့် နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရန် ပြဌာန်းထားသည့် အခြေခံဥပဒေနှင့် အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကိုယ်တိုင်အကြား ခြားနားချက်များသည် ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။ အခြေခံဥပဒေ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဆုံးရှုံးစေပါသည်။ [...] [ထို့ကြောင့်] လူ့အရေအတွက်သာမက ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းသည် သာမန်ဥပဒေရေးဆွဲခြင်းနှင့်ကွဲပြားသင့်ပါသည်။

D. Grimm, "The Basic Law at 60: Identity and Change", 11.1 German Law Review (2000), 33 (39-40) မှ ကိုးကားဖော်ပြပါသည်။

ဤအခြေခံစာအုပ်၏အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲသူများအား တည်ငြိမ်မှုတည်ထောင်နိုင်ရေးနှင့် အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲနိုင်ရေးအကြား ညီညွတ်မှုတူမှုရရှိစေရန် အထောက်အကူပေးနိုင်ရေးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင်ဖြစ်နိုင်သော ပြင်ဆင်ချက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများစွာရှိသကဲ့သို့ အခြေအနေအားလုံးနှင့်ကိုက်ညီနိုင်သည့် အကောင်းဆုံးစံပြပုံစံဟူ၍ မရှိသောကြောင့် ပေးထားချက်နှင့်ကိုက်ညီသည့် အသင့်လျော်ဆုံးနည်းလမ်းရှာဖွေရန်ကိုသာ အဓိကထားဆောင်ရွက်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ သို့ပါ၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲသူများအနေဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အကြောင်းများနှင့်ပတ်သတ်၍ မူကြမ်းရေးဆွဲတော့မည်ဆိုပါက ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် သက်ဆိုင်ရာမေးခွန်းများကို အလေးပေးဖော်ပြထားပါသည်။

အဆိုပါမေးခွန်းများမှာ -

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အလုံးစုံပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းတို့အကြား ခြားနားချက်မှာ အဘယ်နည်း။
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရာတွင် မည်သူက စတင်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သင့်သနည်း။

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရာတွင် မည်သူတို့ပါဝင်သင့်သနည်း။
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မည်သို့သော အထူးအကန့်အသတ်များက အထောက်အကူ ဖြစ်စေနိုင်ပါသနည်း။
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်သူလူထု ပါဝင်သင့်ပါသလား။ ပါဝင်သင့်ပါက တိုက်ရိုက်ပါဝင်သင့်ပါသလား (သို့မဟုတ်) သွယ်ဝိုက်၍ပါဝင်သင့်ပါသလား။
- တစ်ခြားရွေးချယ်စရာ ပြင်ဆင်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များ ရှိသင့်ပါသလား။
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များအားလုံးတွင် ပြင်ဆင်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း တစ်ခုတည်းကို ရည်ရွယ်သင့်ပါသလား။
- ဖက်ဒရယ်မူဝါဒ (သို့မဟုတ်) လူမျိုးပေါင်းစုံစုစည်းနေထိုင်သော အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အထူး ပြဌာန်းချက်များ ထားရှိရန်လိုအပ်ပါသလား။
- အချို့သောပြဌာန်းချက်များကို မပြင်ဆင်နိုင်သော ပြဌာန်းချက်များအဖြစ် ထားရှိသင့်ပါသလား။

(၃) ပြင်ဆင်မှုနည်းစနစ်များ - အခြေခံ ပုံစံရွေးချယ်မှု

ခေတ်ပြိုင်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် (ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အား တည်ဆဲဥပဒေ (သို့မဟုတ်) သမရိုးကျဥပဒေများကိုပြင်ဆင်ခြင်းတို့ထက် ပိုမိုခက်ခဲအောင်ပြုလုပ်ထားပါသည်။ ပြင်ဆင်မှုနည်းစနစ်များစွာအသုံးပြုကြသော်လည်း အများစုမှာ အောက်ပါ နည်းလမ်းများကို အခြေခံပါသည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အများစုထောက်ခံမှု (၂) လူထုဆန္ဒခံယူပွဲ၊ (၃) သတ်မှတ်ချိန်ဆိုင်ငံခြား သို့မဟုတ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအပါအဝင် double decision ချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ၊ (၄) မဲဆန္ဒနယ်၊ ဒေသ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းဟူ၍ဖြစ်ကြပါသည်။

(က) ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ အများဆန္ဒဖြင့်ဆုံးဖြတ်ခြင်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် အများစုတွင် ပုံမှန်ဥပဒေပြုရေးအတွက် လိုအပ်ချက်များထက် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အများဆန္ဒဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်း ဥပဒေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အများဆန္ဒဖြင့်သတ်မှတ်ရာတွင် အဖွဲ့ဝင်များအားလုံးထဲမှ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အပေါင်းတစ်မှ ဝါးပုံလေးပုံအထိ အရေအတွက်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါသည်။

အများဆုံးအသုံးပြုသည့် နည်းစနစ်မှာ အဖွဲ့ဝင်များ၏ ငါးပုံသုံးပုံ (၆၀ ရာခိုင်နှုန်း) သို့မဟုတ် သုံးပုံနှစ်ပုံ (၆၆.၇ ရာခိုင်နှုန်း) ဖြစ်လျှင် အရေအတွက် သတ်မှတ်ချက်ပြည့်မီပါသည်။ အဆိုပါ ကိန်းဂဏန်းမှာ တစ်ဖက်သတ်ကျသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ အဘယ်ကြောင့် ၆၅ ရာခိုင်နှုန်း (သို့မဟုတ်) ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကို မသတ်မှတ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အခြေခံသဘောတရားမှာ သာမန်ထက်ပို၍ ထောက်ခံမှုလိုအပ်ခြင်းကြောင့် လက်ရှိအများစုအနေဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်ကို အခြားအဖွဲ့ဝင်များ၏ သဘောတူညီချက်မရဘဲ ပြင်ဆင်ခြင်းမပြုနိုင်သကဲ့သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းအတွက် အတိုက်အခံ (သို့မဟုတ်) အခြားပါတီနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရန် ဖြစ်ပါသည်။

အများဆန္ဒဖြင့်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အားနည်းချက်နှင့် အားသာချက်များရှိပါသည်။ တစ်ဖက်မှကြည့်လျှင် ထောက်ခံသူများမှ အလွယ်တကူ (သို့မဟုတ်) အခြားသူများဆန္ဒမပါဘဲ အခြေခံစည်းမျဉ်းများကို ပြင်ဆင် ပြောင်းလဲခြင်းမပြုနိုင်သကဲ့သို့ မည်သည့် ပြောင်းလဲချက်ကိုမဆို နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ရှုထောင့်မျိုးစုံ

မှ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၌ လူများစုက လူနည်းစုအား ဖျက်ဆီးနှောက်ယှက်သူများအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်လာချိန်၌ အခက်အခဲကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

အများစုအသာရသောစနစ်ကိုသတ်မှတ်ခြင်း

အများစု ငါးပုံသုံးပုံ (သို့မဟုတ်) သုံးပုံနှစ်ပုံ (သို့မဟုတ်) လေးပုံသုံးပုံ (သို့မဟုတ်) အခြား မည်သည့်သတ်မှတ်ချက်မဆို နည်းလမ်းနှစ်မျိုးဖြင့် ဆန္ဒမဲပေးမှုတွင် တက်ရောက်သူများမှ မဲပေးခြင်း (သို့မဟုတ်) စုစုပေါင်းမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည့်အရေအတွက်ဖြင့် သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ စုစုပေါင်းမဲပေးပိုင်ခွင့် ရှိသည့် အရေအတွက်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အမှန်တကယ်အားဖြင့် ကန့်ကွက်မဲဖြစ်သည့် ကြားနေမဲများ ကိုပါ ထည့်သွင်းရေတွက်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် မဲပေးသည့်ရာခိုင်နှုန်းပိုမြင့်ပါသည်။ ဥပမာ အဖွဲ့ဝင် (၁၀၀) ဦးပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတွင် အဆိုပြုချက်အား အဖွဲ့ဝင်(၆၀)ဦးမှ ထောက်ခံပြီး ကန့်ကွက်သူ (၂၀)ဦးနှင့် ကြားနေသူ (၂၀)ဦးဖြစ်လျှင် အများစုအသာရသည့် ဆန္ဒမဲပေးမှု သုံးပုံနှစ်ပုံအတွက် လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီပါသည်။ သို့ရာတွင် အဖွဲ့ဝင်စုစုပေါင်း၏ အများစု သုံးပုံနှစ်ပုံ (၆၇) ရာခိုင်နှုန်းကို မရရှိနိုင်ပါ။ သီးခြားကန့်သတ်ချက်မရှိပါက ဆန္ဒမဲပေးသူများ၏ အများစုထောက်ခံမှုလိုအပ်ခြင်းတွင် ထောက်ခံသည့် အဖွဲ့ဝင်စုစုပေါင်းသည် ရာခိုင်နှုန်းအနည်းငယ်သာဖြစ်သော်လည်း၊ လူနည်းစုပင်ဖြစ်နေ လျှင်လည်းအပြင်းအထန်ကန့်ကွက်မှုမရှိလျှင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်ကိုထောက်ခံအတည်ပြုနိုင်ပါသည်။ ထိုအချက်ကို ပယ်ဖျက်နိုင်ရန် အနိုင်ရရှိရန် ဆန္ဒမဲအရေအတွက်စုစုပေါင်းနှင့် စုစုပေါင်းမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိ သည့် အရေအတွက်ကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် အရေအတွက်မှာ မဲအရေအတွက်၏ သုံးပုံနှစ်ပုံဖြစ်သော်လည်း ၎င်းသည် အဖွဲ့ဝင်စုစုပေါင်း၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအပေါင်း တစ်ပမာဏ အနည်းဆုံးဖြစ်ရမည်။

ဥပဒေပြုလွှတ်တော်နှစ်ရပ်

နိုင်ငံတော်၏ဥပဒေပြုရေးတွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိပါက အထက်လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက် သည် ပုံမှန်ဥပဒေပြုရေးအတွက် မလိုအပ်ဟုဆိုသည့်တိုင်အောင် တစ်ခါတစ်ရံတွင် လိုအပ်ပါသည်။ အောက်လွှတ်တော်၏ အများစုထောက်ခံမှုသတ်မှတ်ချက်နှင့် ဤနေရာတွင် ကွာခြားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ စပိန်နိုင်ငံတွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးမှ အများစု ငါးပုံသုံးပုံ ထောက်ခံမှု (သို့မဟုတ်) အောက်လွှတ်တော်တွင် အများစု သုံးပုံနှစ်ပုံနှင့် ဥပဒေပြုအထက်လွှတ်တော်တွင် အဖွဲ့ဝင်စုစုပေါင်း၏ အများစုထောက်ခံမှုဖြင့် ပြင်ဆင်မှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

အချို့သောအခြေအနေများတွင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကို လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးပူးတွဲဆုံးဖြတ် ခြင်းဖြင့် အတည်ပြုနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ ဘူတန်နိုင်ငံရှိ ပူးတွဲဆွေးနွေးပွဲများတွင် လွှတ်တော်အဖွဲ့ဝင်များ၏ အများစု လေးပုံသုံးပုံရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပူးတွဲဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပမည်ဆိုလျှင် စစ်မှန်သော အာဏာသက်ရောက်ခြင်းသည် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်၏ ပျမ်းမျှအဖွဲ့ဝင် အရေအတွက်ပေါ်တွင် မူတည်ပါ သည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် အရေအတွက်နည်းပါက အောက်လွှတ်တော်မှ အလွယ်တကူ မဲအသာရ မည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အထက်လွှတ်တော်တွင် အရေအတွက်များသည်ဆိုပါက အဆိုပါအဖွဲ့ဝင်များ သည်အချို့ကိုလိုက်၍ပိုမိုအားကောင်းပါသည်။ အချို့သောအခြေအနေများတွင် အထက်လွှတ်တော်သည် သီးခြား အဖွဲ့အစည်းများ (သို့မဟုတ်) နယ်မြေကို ကိုယ်စားပြုပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့် (သို့မဟုတ်) အထူးအခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ပြင်ဆင်မှုအချို့ (သို့မဟုတ်) အားလုံးကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အထက်လွှတ်တော်အား ဝီတိုအာဏာ ပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။

(ခ) ပြည်သူ့အတွက် ကိုးကားဖော်ပြချက် (တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီ (သို့) ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ)

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခြေခံဖြစ်သည်ဆိုပါက ၎င်း၏ ဥပဒေပြုရေးသည် ပြည်သူများထံမှ ရရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံသဘောတရားများသည် ပြည်သူများထံတွင်ရှိပါသည်။ ယနေ့ခေတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအများစုသည် ပြည်သူများ လက်တွေ့ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကနဦးပိုင်းတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ လွှတ်တော်အဖွဲ့ဝင်များအား တိုက်ရိုက်ရွေးချယ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) အဆုံးတွင် ပြည်သူ့ဆန္ဒ ခံယူပွဲပြုလုပ်ခြင်းတို့ဖြင့် အဆိုပါ အယူအဆကို ထင်ဟပ်စေပါသည်။ အလားတူပင် ပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပြည်သူများပါဝင်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာ ပိုင်ဆိုင်မှုကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားရန်လိုအပ်ပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းတွင် ပြည်သူများ တိုက်ရိုက်ပါဝင်နိုင်သည့် နည်းလမ်းမှာ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ်၍ မဲပေးဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ရန်တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားသည့် အခြေအနေများ ကွဲပြားနိုင်သော်လည်း လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်တွင် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ပတ်သတ်၍ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပရန်ပြဌာန်းထားပါသည်။

- အချို့နိုင်ငံများတွင် မည်မျှပင်သေးငယ်သော၊ အရေးမကြီးသော၊ မရှုပ်ထွေးသော ကိစ္စရပ် ဖြစ်စေ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်မှုအားလုံးအတွက် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ (ဥပမာ အိုင်ယာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံနှင့် သြစတြေးလျနိုင်ငံ)
- အချို့နိုင်ငံများတွင် အခြေခံအကျဆုံး ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်မည်ဆိုပါက (သို့မဟုတ်) ဥပဒေတစ်ရပ်လုံး ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်ပါက (ဥပမာ စပိန်နိုင်ငံ၊ သြစတြေးလျနိုင်ငံ၊ ပိုလန်နိုင်ငံ၊ လတ်ဗီးယားနိုင်ငံ၊ ဂျမေကာနိုင်ငံ) ပြည်သူ့ဆန္ဒ ခံယူပွဲ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- အချို့နိုင်ငံများတွင်တရားဥပဒေပြုရာတွင် ဥပဒေမူကြမ်းအပေါ် လုံလောက်သော အများစုထောက်ခံမှု မရရှိခဲ့ပါက (ဥပမာ ဘီနင် နိုင်ငံ (Benin) တွင် ငါးပုံလေးပုံ) ပြင်ဆင်ရန်အတွက် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်မှာ လွှတ်တော်မှ ပြင်ဆင်ရန်အတွက် တညီ တညွတ်တည်းသဘောတူလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ ပြုလုပ်ရန် မလိုအပ်ပါ။ အဆိုပါပြင်ဆင်ချက်များသည် သာမန်ပြင်ဆင်ချက်များဖြစ်ပြီး အငြင်းပွားစရာမရှိနိုင်ကြောင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောတူလက်ခံထားကြပါသည်။
- အခြားသော နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် သင့်၊ မသင့် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့ဝင်လူနည်းစုအနေဖြင့် မိမိစိတ်တိုင်းကျ ဆောင်ရွက် နိုင်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းကို ပြည်သူများကဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် အဖွဲ့ဝင် လူနည်းစုကို ရွေးချယ်ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာမှ တားဆီးခြင်းမပြုနိုင်ပါ။ အဆိုပါ အခွင့်အာဏာကို အီတလီနိုင်ငံတွင် လွှတ်တော်အဖွဲ့ဝင်၏ (၂၀) %၊ လူဇင်ဘတ်တွင် လွှတ်တော် အဖွဲ့ဝင်၏ (၂၅) %နှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံနှင့် ဆလပ်နီးယားနိုင်ငံတို့တွင် (၃၃)%မှ လိုက်နာကျင့်သုံး ပါသည်။ ထိုနည်းလမ်းများနှင့် အနည်းငယ်ခြားနားသည်မှာ အီတလီနိုင်ငံတွင် ဥပဒေမူကြမ်း တစ်ခုသည် အများစုထောက်ခံမဲအရေအတွက် (၅၀%+၁) ရှိမှသာလျှင် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကို ကျင်းပခွင့်ပြုပါသည်။ သို့ရာတွင်သတ်မှတ်ထားသော အများစုအသာရသည့်အရေအတွက် (၆၆%)အောက် ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေပြုရေးနှင့်မသက်ဆိုင်သော သူများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ အီတလီနိုင်ငံတွင် ဒေသကောင်စီ (၅) ခု (သို့မဟုတ်) မဲပေးသူ (၅၀၀၀၀၀) မှစုပေါင်း၍ ပြည်သူ့

ဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ်ရန်တောင်းဆိုနိုင်ပါသည်။ လူဇင်ဘတ်နိုင်ငံတွင် မဲပေးသူ (၂၅၀၀၀)ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည် (လူဦးရေခြားနားချက်ပေါ်မူတည်ပြီး ကွဲပြားနိုင်ပါသည်) ။

- အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးတွင် ပြည်သူများပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတော်သမ္မတ တွင် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိပါသည်။ သမ္မတသည် မိမိကိုယ်တိုင် လက်မှတ်ရေးထိုး တောင်းဆိုမှု ဖြင့် ပြည်သူများထက်ဆောလျင်စွာ ပြင်ဆင်နိုင်ပါက သမ္မတ၏အာဏာသည် ပိုမိုကြီးမားလာပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ကြံ့တော့ရခဲသည့် လွန်စွာထူးကဲသည့် သမ္မတ၏ ဩဇာအာဏာကိုဖြစ်စေပြီး ဥပဒေပြုရေးအဖွဲ့ကို အနှောက်အယှက်ဖြစ်စေပါသည်။ ဥပဒေပြုရေးအဖွဲ့က အတည်ပြုပြီးမှသာ ပြည်သူလူထုက ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန်အတွက် သမ္မတကအပ်နှင်းနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ- တူနီးရှား နိုင်ငံ၏ လွှတ်တော်တွင် အများစုဖြစ်သော ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံကအတည်ပြုပြီး နောက် အဆိုပြုထားသည့် ပြင်ဆင်ချက်အတွက် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကို သမ္မတက ခေါ်ယူနိုင်ပါ သည်။

စိုးရိမ်လာကြသည်မှာ လူနည်းစုများအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရအကာအကွယ်ပေးနိုင်ရန် မှာ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပခြင်းသည် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အဆိုပါအချက်နှင့်ကိုက်ညီစေရန် အချို့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်း ပရန်သာမက သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ခွဲ အများစုမှ ဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းကို ထောက်ခံ မဲပေးရန်လိုအပ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားပါသည်။ (ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဩစတြီးယားနိုင်ငံ)။ (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့ခွဲအများစု၏ မဲပေး သည့်အရေအတွက်မှာ အနည်းဆုံး ၂၀% ရှိရပါမည်ဟုသတ်မှတ်ထားပါသည်(ကင်ညာ) ။

ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာများအလွယ်တကူပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရေးနှင့်ခက်ခဲမှုများအကြား ညီညွတ်မျှတ မှုရှိစေရန် ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေးအတွက် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လိုအပ်ချက်များကို သေချာ စွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။ လာရောက်မဲပေးသူအရေအတွက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အနည်းဆုံးသတ်မှတ် ချက်မရှိပါက ရာခိုင်နှုန်းအလွန်နည်းသည့် လူဦးရေသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရန်အတွက် လုံလောက်မှု ရှိနိုင်ပါသည် (ဥပမာ ဘော့စ်ဝါနာနိုင်ငံ ၌ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအများစုကို အရေအတွက် (၅%) ထက်နည်းသောမဲပေးသူများက ထောက်ခံထားပါသည်။)။ အခြားတစ်ဖက်မှ ကြည့် လျှင်မဲပေးသူများအရေအတွက်များလွန်းလျှင်အောင်မြင်ရန်ခက်ခဲနိုင်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ များအတွက် အနည်းဆုံးရှိရမည့် မဲအရေအတွက်မှာ မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ၄၀% (ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ) နှင့် ၅၀% (တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံ)အကြား မဲအရေအတွက် ရှိပါသည်။

ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် လိုအပ်သော ထောက်ခံမှုအရေအတွက်မှာ ခြားနားပြန်ပါသည်။ အချို့သော နိုင်ငံများတွင် (အကျုံးဝင်သော) မဲအရေအတွက်၏ (၅၀%)ထက်ပိုမိုသော မဲအသာရမှု လိုအပ်ပါသည်။ တစ်ဖန် အဆိုပါစည်းမျဉ်းသည် ဒေသအနေအထားနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေပေါ် မူတည် ပြီး ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အချို့ဒေသများတွင် မဲအသာရမှု (၅၀%) ရရှိရန် ခက်ခဲနိုင်ပါသည် (လူထု သဘောထားခံယူမှု အင်အားနည်းလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သဘောထားခံယူမှုပြည့်အချိန်တွင် ပြည်သူ လူထုအနေဖြင့် ရပ်ဝေးခရီးသွားလာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ (သို့မဟုတ်) ရွေးကောက်ပွဲ မှတ်ပုံတင်မှုကို အသစ်ပြန်လည်လုပ်ဆောင်ထားခြင်းမရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း။ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင်ပိုများသည့် ထောက်ခံမှု (ငါးပုံသုံးပုံနှင့် လေးပုံသုံးပုံအကြား) လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အမှန်အား ဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းမပြုနိုင်အောင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ မော်ရီးရှီးယား (Mauritius) တွင် လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းကာလအား ဥပဒေပြုအဖွဲ့၏ အားလုံးသဘော တူညီချက်နှင့် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် မဲအရေအတွက် လေးပုံသုံးပုံဖြင့် အသာမရရှိပါက ၅ နှစ်ထက် ကျော်လွန်ပြီး သက်တမ်းတိုးမြှင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်၍မရပါ။

(ဂ) နှစ်ကြိမ် စိစစ်ဆုံးဖြတ်သောစနစ်

အချိန်ရွှေ့ဆိုင်းမှု

အချို့ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် အဆိုပြုထားသည့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များကို သတ်မှတ်ချိန်အတွင်း - ရက်ပေါင်း ၉၀ သို့မဟုတ် ၃ လတာကာလအတွင်း (ဥပမာ အက်စ်တိုးနီးယား၊ အီတလီ၊ ဂျမေကာနိုင်ငံများ) တူညီသောပုံစံဖြင့် နှစ်ကြိမ်စိစစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ စည်းမျဉ်းအရ အလျင်စလို ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကိုရှောင်ရှား၍ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရန် အချိန်ပေးထားကာ ပြည်သူလူထုဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု ပိုမိုပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် အခွင့်အရေးပိုမိုရရှိစေပါသည်။

ကြားဖြတ်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ

နှစ်ကြိမ်စိစစ်ဆုံးဖြတ်သော စနစ်နှင့် ကွဲပြားချက်တစ်ခုမှာ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် ပထမအကြိမ်အတည်ပြုချက်နှင့် နောက်ဆုံးအကြိမ်အတည်ပြုချက်အကြား ပါလီမန်ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပရန်လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါနည်းစနစ်မှာ တွင်ကျယ်စွာဆောင်ရွက်နေသည့် နည်းစနစ်ဖြစ်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် ပြည်သူအများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာနိုင်သည့် သွယ်ဝိုက်သောနည်းလမ်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းသည် ဥပဒေပြုရေးအတွက် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ဖြစ်လာ ပါသည်။ အကြံပြုထားသည့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်သည် သူတို့၏ မဲပေးဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် မည်မျှ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်ကို မဲပေးသူတစ်ဦးချင်းစီအား ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပြုထားပါသည်။ အဆိုပါသတ်မှတ် ချက်၏ အားနည်းချက်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြားအရေးပါသည့် နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များကို ဖုံးကွယ်ထားနိုင်ခြင်း၊ (သို့မဟုတ်) ပြင်ဆင် သတ်မှတ်ခြင်းကို အထွေထွေကိစ္စရပ်များဖြင့် လွှဲမားစေခြင်းများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

- ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ အချို့နိုင်ငံများတွင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်မူကြမ်းကို နောက်ထပ်ပုံမှန်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့်အချိန်ထိ ဆိုင်းငံ့ထားပါသည် (ဖင်လန်၊ ဂရိ ၊ ပနားမား)။
- အခြားနိုင်ငံများတွင် ရွေးကောက်ပွဲအသစ်ကျင်းပခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာပြင်ဆင် သတ်မှတ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ဥပဒေပြုရေးအားချက်ချင်း ဖျက်သိမ်းပါသည် (ဥပမာ အိုက်စလန်၊ နယ်သာလန်)။ အဆိုပါအခြေအနေမျိုးတွင် ပုံမှန်ဆောင်ရွက်မှုသည် ဥပဒေပြုရေး ကာလ ကုန်ဆုံးခါနီးအချိန်အထိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်များကို ကန့်သတ် နိုင်ပါသည်။ (ထိုနည်းတူစွာ အစောပိုင်းရွေးကောက်ပွဲများကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါသည်။) အဆိုပါ ဆောင်ရွက်မှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုသည် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမှု အကြိမ်အရေအတွက် မများစေရန် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်မှုအကြိမ်အရေအတွက်ကို ကန့်သတ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

အများစုမဲအသာရသည့်စနစ်နှင့် နှစ်ကြိမ်စိစစ်ဆုံးဖြတ်သောစနစ်ကို ပေါင်းစပ်ခြင်း

ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် လိုအပ်ချက်ကို အများစုအသာရသည့်စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက် နိုင်ပါသည် (ဥပမာ နယ်သာလန်နိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကို ပါလီမန်မှ နှစ်ကြိမ်အတည်ပြုရန်လိုအပ်ပါသည်။ ပြင်ဆင်ချက်အားအတည်ပြုနိုင်ရန်ကြားဖြတ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြီးနောက် ဒုတိယအကြိမ်တွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးရှိ အများစုသုံးပုံနှစ်ပုံထောက်ခံ ရန် လိုအပ်ပါသည်။

(ဃ) နိုင်ငံတော်/ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ/ ဒေသဆိုင်ရာရည်ညွှန်းကိုးကားချက်များ

ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများ၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသော နိုင်ငံများနှင့် လူတန်းစားပေါင်းစုံ စုစည်းနေထိုင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းများတွင် သဘောတူညီထားသော (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပေါင်းစပ်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်စားပြုသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ သဘောတူညီချက် (သို့မဟုတ်) သတ်မှတ်ထားသော အများစုအသာရသည့်စနစ်ဖြင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ၊ တစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါသဘောတူညီချက်ကို နိုင်ငံတော် (သို့မဟုတ်) ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ထားသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများဖြင့် လည်းကောင်း (အမေရိကန်၊ ကနေဒါ၊ အိန္ဒိယ၊ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံများ)၊ ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီတွင် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့်လည်းကောင်း (ဩစတြေးလျား၊ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံများ) သတ်မှတ်ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ အဖွဲ့ခွဲများအနေဖြင့် တိုက်ရိုက်မဲပေးမှုတွင် မပါဝင်ခဲ့ပါက ဗဟို၊ ဖယ်ဒရယ်အဆင့်တွင် ၎င်းပြည်နယ် သို့မဟုတ် ဒေသကိုကိုယ်စားပြုသော အထက်လွှတ်တော်မှ ထိုအဖွဲ့ခွဲများ၏ အဆိုကိုတင်သွင်းရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည် (ဥပမာ ဂျာမနီနိုင်ငံ)။

ပြည်နယ်များနှင့် ဒေသဆိုင်ရာများသို့ လွှဲပြောင်းပေးရန်လိုအပ်ချက်သည် ဖယ်ဒရယ်စနစ် (သို့မဟုတ်) အစိုးရအဆင့်ဆင့်၏ အခွင့်အာဏာတို့နှင့်သက်ဆိုင်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ သတ်မှတ်ထားသော အစိပ်အပိုင်းများအတွက်သာဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

စဉ်းစားရမည့်အချက်များ

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား ပုံမှန်ဥပဒေများထက် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် ခက်ခဲအောင် ပြုလုပ်ရသည့် အရေးအပါဆုံးအကြောင်းပြချက်မှာ အဘယ်နည်း။ ၎င်းသည် ပြည်သူများ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်၊ လူနည်းစုကိုကာကွယ်နိုင်ရန်၊ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးအကြား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အပေးအယူပြုမှုကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ရန်၊ (သို့မဟုတ်) အာဏာရအစိုးရအား စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများပြောင်းလဲပြီး အာဏာအလွဲသုံးစားပြုမှုများမှ ကာကွယ်ရန်ဖြစ်ပါသလား။ ၎င်းရည်ရွယ်ချက်များအား မတူကွဲပြားသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပုံစံများဖြင့် မည်သို့ရောက်ရှိနိုင်မည်နည်း။

(င) ပြင်ဆင်မည့်ပုံစံအား ထပ်မံသုံးသပ်မှု

(က) ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အပြည့်အဝ ပြန်လည်ရေးဆွဲခြင်း

အချို့နိုင်ငံများ (ဩစတြေးလျ၊ ဘူလ်ဂေးရီးယား၊ ကော်စတာရီကာ၊ နီကာရာဂွါ၊ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံများ) တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြန်လည်ရေးဆွဲခြင်းအကြား ကွဲပြားမှုများရှိပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြန်လည်ရေးဆွဲခြင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် အများစုလက်ခံမှု လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းဆိုသည်မှာ တာဝန်ရှိသူများက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဘောင်အတွင်းသာ ညှိနှိုင်းပြောင်းလဲမှု၊ ဆန်းသစ်ပြောင်းလဲမှုများလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်၍ မူလစနစ်ကိုပြောင်းလဲရန် သို့မဟုတ် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အစားထိုးလဲလှယ်ရန်မဟုတ် ဟူသောယူဆချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပြည်သူလူထု၏ ထင်မြင်ယူဆချက်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အမိန့်အာဏာကို ဖန်တီးနိုင်သည့်

အာဏာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုနိုင်ပြီး အဆိုပါနိုင်ငံများတွင် အလုံးစုံပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန်အတွက် ပြည်သူ လူထုအားလုံး ပါဝင်ပတ်သက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ Constituent assembly ရွေးကောက်ပွဲဖြင့် သော်လည်းကောင်း (Nicaragua ၊ Costa Rica ၊ Bulgaria) ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကို မဖြစ်မနေကျင်းပခြင်း ဖြင့်လည်းကောင်း (သြစတြေးလျ၊ စပိန်) အသိအမှတ် ပြုနိုင်ပါသည်။

(ခ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်မှုကို မည်သူများက စတင်ဆောင်ရွက်သင့်သနည်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာနည်းစနစ်များကို စတင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အာဏာ သည် ဥပဒေပြုရေးတွင် ယေဘုယျအနေဖြင့်ပါဝင်ပြီး ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းသည် ပုံမှန် ဥပဒေ အဆိုပြုပြဋ္ဌာန်းရေးကို ကျယ်ပြန့်စွာ(ထပ်မံလိုအပ်ချက်များနှင့် ကန့်သတ်ချက်များကို ယခုစာတမ်း တွင် ဆွေးနွေးထားသော်လည်း) ပုံဖော်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိပါသည်။ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိသော နိုင်ငံများ တွင် အောက်လွှတ်တော်သည် အထက်လွှတ်တော်အများစုဆောင်ရွက်သကဲ့သို့ လုပ်ငန်းစဉ်များကို စတင်ဆောင်ရွက်ရန် အစဉ်အမြဲအခွင့်အာဏာရှိပါသည်။ အခြေခံဥပဒေအချို့တွင် ပြင်ဆင်ချက်များကို စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အဖွဲ့ဝင်ဦးရေ (သို့မဟုတ်) ရာခိုင်နှုန်းအတိအကျ လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါဦးရေသည် ပုံမှန်ဥပဒေတစ်ရပ် အဆိုပြုရန်လိုအပ်သည့်ဦးရေထက် ပိုမိုများပြားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - တူနီးရှား နိုင်ငံတွင် အဖွဲ့ဝင်ဦးရေ၏ သုံးပုံတစ်ပုံ၊ ရိုမေးနီးယားနိုင်ငံတွင် လွှတ်တော်တစ်ရပ်ရပ်ရှိ အဖွဲ့ဝင်ဦးရေ၏ လေးပုံတစ်ပုံ၊ အခြေခံဥပဒေအများစုတွင် အခြားပါဝင်ဆောင်ရွက် သူများကိုလည်း လုပ်ငန်းများကို စတင်ဆောင်ရွက်စေနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်တွင် အရေးအပါဆုံးမှာ နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲ (အထူးသဖြင့် သမ္မတစနစ် သို့မဟုတ် တစ်ပိုင်းတစ်စသမ္မတစနစ်) သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ တရားရုံးချုပ်သည် ပြင်ဆင်ခြင်းကို အခါအားလျော်စွာ စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါ သည်(ပနားမား၊ ဂွါတီမာလာ)။ ပြင်ဆင်ခြင်းကိုစတင်ဆောင်ရွက်သည့်အုပ်စုတွင် တရားရုံးများပါဝင်ရသည့် နောက်ခံအကြောင်းရင်းမှာ အခြေခံဥပဒေကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူများအဖြစ် ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှုကို အသိအမှတ် ပြုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အစပြုပါသည်။ သို့ရာတွင် တရားရုံးများသည် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်း ကိုအဆိုပြုရန် ထိရောက်သည့်အခွင့်အာဏာရှိပါက အဆိုပါအချက်သည် တရားသူကြီးများကို နိုင်ငံရေး သဘောပိုမိုသက်ရောက်စေပြီး ဘက်လိုက်မှုကင်းပြီး ကြားနေဝါဒကို ဆောင်ရွက်နေသည့် တရားသူကြီး များ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ကျဆင်းစေနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံအားလုံး၏ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်တွင် မဲဆန္ဒရှင်အချို့က အသနားခံစာဖြင့် အဆိုပါတောင်းဆိုမှုမျိုး တောင်းဆိုလာလျှင် ပြည်သူများက ပြင်ဆင်မှုကို အဆိုပြုနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အခြေခံ ဥပဒေသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်သော ပြည်သူများကဆောင်ရွက်သည့် စာရွက်စာတမ်းဖြစ်ပြီး ပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို ဖော်ထုတ်နိုင်ပါသည်။ အောင်မြင်သည့် လက်မှတ်ရေးထိုး ဆောင်ရွက်မှု သည် ကြိုတင်ဆောင်ရွက်မှုအတိုင်းအတာ များစွာလိုအပ်သောကြောင့် ပြည်သူလူထု၏စိတ်ကူးယူဆချက် များကို ကနဦးဖော်ပြချက်တစ်ရပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်ဆောင်ရွက် ရန်အတွက် လိုအပ်သောလက်မှတ်အရေအတွက်မှာ များစွာပြောင်းလဲမှုရှိပါသည်။ (ဥပမာ - လတ်ဗီးယား တွင် မဲဆန္ဒရှင်၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဝီဂူးတွင် ၀.၃ ရာခိုင်နှုန်း) သို့ရာတွင် ယေဘုယျစည်းမျဉ်းအနေဖြင့် မရေရာသည့်အဆိုပြုချက်များကို ကန့်သတ်ရန်အတွက် လုံလောက်သည့် လက်မှတ်အရေအတွက် အတိုင်းအတာများစွာပါရှိရမည်ဖြစ်ပြီး လက်တွေ့ကျသည့် အခွင့်အရေးများရရှိရန်အတွက် အနည်းဆုံး လိုအပ်သည့် အရေအတွက် ပါရှိရပါမည်။ ရိုမေးနီးယားတွင် ဒေသဆိုင်ရာ/ လူမျိုးရေးအုပ်စုများ၏ လက်

မှတ်ရေးထိုးတောင်းဆိုမှုများကို ကန့်သတ်ရန်အတွက် သတ်မှတ်အရေအတွက်ကို ထပ်မံတိုးမြှင့်ထားပါသည် - လက်မှတ်ရေးထိုးတောင်းဆိုမှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် မဲဆန္ဒရှင်ဦးရေ ၅၀၀၀၀၀ လိုအပ်မည့်အပြင် နိုင်ငံတော်ရှိ ကောင်တီ (county) ထက်ဝက်ကျော်တွင် မဲဆန္ဒရှင်ဦးရေအနည်းဆုံး ၂၀၀၀၀ သည်လည်း လက်မှတ်ရေးထိုးတောင်းဆိုမှုကို အတည်ပြုထောက်ခံရပါမည်။

ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် အဖွဲ့ခွဲတွင်ပါဝင်သည့် ပြည်နယ်၊ ဒေသမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးသည် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များကို နိုင်ငံတော်အဆင့် အထက်လွှတ်တော် ဥပဒေပြုရေးမှ တဆင့်သော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် အဖွဲ့ခွဲများမှ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် (တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပို၍) မှ သော်လည်းကောင်း အကြံပြုရန် အခွင့်အရေးရှိပါသည် (ဘရာဇီး)။

(ဂ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအားလုံးသည် ပြင်ဆင်မှုနည်းစနစ်များကို တူညီစွာ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသလား

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအများစုသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရာတွင် တင်းကြပ်မှုနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲလွယ်မှုအကြား ညီညွတ်မှုတစ်ခုခု ခွဲခြားဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက် အမျိုးမျိုးအတွက် သတ်မှတ်ချက်အမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြပါသည်။ ၎င်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ တင်းကျပ်ရန်လိုအပ်သည့် အချို့အခန်းကဏ္ဍများတွင် တည်မြဲမှု၊ တိကျသေချာမှုနှင့် အာမခံချက်ကို ပေးပြီး အခြားအခန်းများတွင်မူ ပြုပြင်ပြောင်းလဲလွယ်စေပါသည်။ ဤအခြေအနေနှင့် သက်ဆိုင်သော မေးခွန်း နှစ်ခုရှိပါသည်။

မည်သည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အဓိကထိန်းသိမ်း ကာကွယ်သင့်ပါသနည်း။

မေးမြန်းလာသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အခြေအနေ၊ ပြီးခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံများနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေးကာလအတွင်း ရရှိခဲ့သည့် အပေးအယူပြု ညှိနှိုင်းမှုများပေါ်မူတည်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အခန်းအမျိုးမျိုးကို နောက်ထပ်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ သတ်မှတ်ချက်များဖြင့် ကာကွယ်ထားနိုင်ပါသည်။ အများအားဖြင့် ပိုမိုတင်းကြပ်သည့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းစနစ်များ အတွက်လိုအပ်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်နှင့် ဖွဲ့စည်းမှု၊ ရွေးကောက်ပွဲအမျိုးအစား၊ နိုင်ငံတွင်း နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ချက်များ၊ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပရန် စည်းမျဉ်းများ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင် သတ်မှတ်ရေးဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ နိုင်ငံတော်ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု၊ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများ၊ အမျိုးသားစံသတ်မှတ်ချက်နှင့် အခြေခံမူများ၊ ပြည်နယ်၊ ဒေသ အဖွဲ့အစည်းများအထိ အကျိုးသက်ရောက်စေမည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။

မည်သို့သော ထပ်ဆင့် သတ်မှတ်ချက်အဆင့်မျိုးကို ဆောင်ရွက်နိုင်သနည်း။

ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရာတွင် သတ်မှတ်ချက်အဆင့် တိုးမြှင့်နိုင်ရန်အတွက် အသုံးပြုလေ့ရှိသည့် နည်းလမ်းများ

- (၁) လိုအပ်သည့် အများစုထောက်ခံမှု ပမာဏကိုတိုးမြှင့်သတ်မှတ်ခြင်း
- (၂) ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ခြင်း
- (၃) နိုင်ငံတော်အဆင့်အောက်ရှိ ပြည်နယ်၊ ဒေသဥပဒေပြုရေးသို့ လွှဲပြောင်းသတ်မှတ်ခြင်းများပါဝင်ပါသည်။ ထပ်မံအဆင့်တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် သင့်လျော်သည့်နည်းလမ်းများကို ရွေးချယ်

ရာတွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အခြေအနေနှင့် အထူးသဖြင့် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် သတ်မှတ်ထပ်ဆင့် တိုးမြှင့်ရန် လိုအပ်သည်ဆိုသည့်အချက်ပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ ဥပမာ ပထဝီဒေသအနေအထားကို အခြေခံသော လူနည်းစုများအား ကာကွယ်ပေးရန်ဖြစ်ပါက ၎င်းလူနည်းစုများအား ကိုယ်စားပြုသော ပြည်နယ်၊ ဒေသအဆင့်ဥပဒေပြုအဖွဲ့အား ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့်ပတ်သတ်၍ ဗီတိုအာဏာပေးထားခြင်း အားဖြင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ဘာသာစကားဆိုင်ရာအခွင့်အရေးနှင့်ပတ် သက်၍ ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာစီရင်စုအားလုံး၏ သဘောတူညီချက်မရရှိလျှင် လည်းကောင်း၊ အဆိုပါ ပြင်ဆင်ချက်သည် စီရင်စုတစ်ခု သို့မဟုတ် အများစုနှင့်သာ သက်ဆိုင်လျှင်လည်း သက်ဆိုင်ရာစီရင်စု အားလုံးက သဘောတူညီမှုမရရှိလျှင်လည်းကောင်း ပြင်ဆင်ချက်ကို သတ်မှတ်၍မရပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကို မည်သည့်စီရင်စုမှမဆို အခြားစီရင်စု၏ ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်မရရှိပါက ပြောင်းလဲ၍မရပါ။ နိုင်ငံရေးအထက်တန်းလွှာများမှ နိုင်ငံတော်၏အခြေခံမူ များ ပျက်စီးစေခြင်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ကန့်သတ်နိုင်စေရန်အတွက် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် ဆောင် ရွက်နိုင်ပါသည်။

စဉ်းစားရမည့်အချက်များ
 ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ မည်သည့်အပိုင်းက အခြေခံအကျဆုံး ဖြစ်သနည်း။ နိုင်ငံတော်၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာရပ်များကို သတ်မှတ်ပေးသည့် အရေးအကြီးဆုံး အခြေခံသတ်မှတ်ချက်များက အဘယ်နည်း။ တရားမဝင်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များ သို့မဟုတ် အလျင်စလို ပြင်ဆင်ချက်များမှ ပို၍အကာအကွယ်ပေးသင့်သလား။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါက မည်သည့်ထပ်မံပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များ - လိုအပ်သည့်အများစုထောက်ခံမှု ပမာဏကို တိုးမြှင့်ခြင်း၊ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အဆင့်အောက် အဖွဲ့ အစည်းများကို လွှဲပြောင်းပေးခြင်း သည်ပိုမိုသင့်လျော်ပါသနည်း။

(ဃ) အချို့ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မပြောင်းလဲဘဲ ထားသင့်ပါသလား။

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် နည်းစနစ်ဆိုင်ရာကန့်သတ်ချက်အမျိုးမျိုးအပြင် အချို့ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများသည် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မပြုလုပ်နိုင်ရန် ကန့်သတ် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြင့် ထိရောက်စွာ ကန့်သတ်ထားသည်များရှိပါသည်။ ယနေ့ခေတ်တွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၇၀) ကျော်တွင် အဆိုပါ ပြင်ဆင်၍မရသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါဝင်ပါသည်။

အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ များစွာ ကွာခြားမှုရှိပါသည်။ ဥပမာ မပြောင်းလဲနိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု (အင်ဒိုနီးရှား)၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုအခြေအနေ (Tunisia) ၊ ပါတီစုံစနစ် (ရိုမေးနီးယား) ၊ အစိုးရ၏ ဒီမို ကရေစီ သို့မဟုတ် ဆိုရှယ်လစ်စနစ် (ပြင်သစ်)၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ (ဘရာဇီးလ်)၊ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများ (ဂျာမနီ)နှင့် သမ္မတသက်တမ်းကာလသတ်မှတ်ချက် (Honduras) တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

လက်တွေ့တွင် အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ယခင်အတွေ့အကြုံဆိုးများကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာ ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အာဏာရှင်စနစ် (သို့မဟုတ်) သဘောကွဲလွဲမှုများကြောင့် နိုင်ငံများစွာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲလိုသူများသည် ယခင်ကြုံတွေ့ခဲ့ဖူးသော ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်သောစနစ်နှင့် နောက် ကြောင်းပြန်သွားခြင်းမျိုးမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာအာဏာကို ဖန်တီးလိုကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရရှိလာသည့် မခိုင်မာသေးသည့် အပေးအယူပြုညှိနှိုင်းခြင်းကို အာမခံချက်

ရှိစေရန်အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလ လုပ်ငန်းစဉ်များမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍မရနိုင်သော ပြဌာန်းချက်များလည်းပေါ်လာတတ်ပါသည်။

ဖော်ပြပါနိုင်ငံများတွင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်၍မရသည့်ပြဌာန်းချက်များဆိုင်ရာ နမူနာများ

ပေါ်တူဂီ (အပိုဒ် - ၂၈၈)
 ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်း ဥပဒေသည် ဖော်ပြပါ အချက်များကိုများကို လေးစားလိုက်နာရပါမည်။ (က)နိုင်ငံတော် လွတ်လပ်ရေးနှင့် စည်းလုံးညီညွတ်ရေး (ခ)ပြည်သူ့လူထုဖြင့်ဖွဲ့စည်းထားသော အစိုးရစနစ် (ဂ)ခရစ်ယာန်ကျောင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အကြား ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း (ဃ)နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးများ၊လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် အာမခံချက်ရှိမှု၊ (င)အလုပ်သမား အလုပ်သမား ကော်မတီနှင့် အလုပ်သမားသမဂ္ဂတို့၏အခွင့်အရေး၊ (စ) ပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ခြင်းနှင့်အသင်းအဖွဲ့နှင့်လူမှုရေးလုပ်ငန်းများတွင် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့်နည်းလမ်းများရရှိနိုင်မှု (ဆ) ရောစပ်စီးပွားရေးစနစ် (Mixed economy) မူဘောင်အတွင်းရှိ ဆောင်ရွက်နေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်၊ (ဇ) အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၏ အဖွဲ့အစည်းနှင့်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ရွေးကောက်ခံ ရာထူးနေရာများအတွက် အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုစနစ်ဖြင့် လျှို့ဝှက်၊ တိုက်ရိုက်ရွေးကောက်ခံရသူများအား ခန့်အပ်ခြင်း၊ (ဈ) နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ဒီမိုကရေစီအတိုက်အခံများ၏ အခွင့်အရေးများအပါအဝင် အများ၏ထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့်နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ (ည) အချုပ်အခြာအာဏာကို လိုက်နာကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် သီးခြားတည်ရှိမှု(ဋ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား သုံးသပ်ရန်အတွက်ဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်သည့် အမြင်များနှင့် အခြေခံဥပဒေနှင့် မညီသည့် အမြင်များကို ဖယ်ရှားခြင်းဖြင့် တရားဝင်သတ်မှတ်ချက်များကိုဖိနှိပ်ခြင်း (ဌ) တရားရုံးချုပ်၏ လွတ်လပ်မှု (ဍ) ဒေသတာဝန်ရှိသူများ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် (ဎ) Azores နှင့် Madeiraကျွန်းစုများတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်

ရိုမေးနီးယား (အပိုဒ် - ၁၅၂)
 ရိုမေးနီးယားနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော် လွတ်လပ်မှု၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် ခွဲခြားမှုမရှိသော သဘောလက္ခဏာများ၊ အစိုးရ၏ သမ္မတစနစ်၊ ပိုင်နက်နယ်မြေ စုစည်းမှု၊ တရားရေး လွတ်လပ်မှု၊ နိုင်ငံရေးအရ ကွဲပြားစွာအတူယှဉ်တွဲနေထိုင်မှု၊ ရုံးသုံးဘာသာစကားကို ပြောင်းလဲပြင်ဆင်၍ မရပါ။ ထိုနည်းတူစွာ နိုင်ငံသားများ၏ အခြေခံ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်မှုကို ဖိနှိပ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ဖိနှိပ်ခြင်းများဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါက ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းများ မပြုနိုင်ပါ။

Cape Verde (အပိုဒ်- ၃၁၃)
 (က) နိုင်ငံတော်လွတ်လပ်ရေး၊ နိုင်ငံတော်ပိုင်နက်နယ်မြေ စုစည်းမှုနှင့် နိုင်ငံတော်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး (ခ) အစိုးရ၏ သမ္မတစနစ် (ဂ)နိုင်ငံတော်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ရာထူးနေရာ ရွေးကောက်ပွဲများ အတွက် ပြည်သူ့အားလုံး ပါဝင်ပြီး လွတ်လပ်စွာဖြင့် အခါအားလျော်စွာတိုက်ရိုက် မဲပေးခွင့် (ဃ) နိုင်ငံတွင်းအဖွဲ့အစည်းများ အချင်းအချင်းလွတ်လပ်မှုနှင့် သီးခြားရပ်တည်မှု (င) ဒေသအာဏာဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် (စ) တရားရုံး၏ လွတ်လပ်ခွင့် (ဆ) အလုံးစုံပါဝင်မှုနှင့် နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းများ၊ အတိုက်အခံများ၏ အခွင့်အရေးများ [....] ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် လူ့အခွင့်အရေးများ၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် အာမခံချက်များ

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မပြောင်းလဲနိုင်သော အပိုင်းကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲရန်မှာ ပညာသား ပါပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် လွယ်ကူစွာဖြေရှင်းဆောင်ရွက်၍ မရနိုင်သည့် ဆိုးဝါးသည့် နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဆက်များကို ဖြစ်စေပါသည်။

- ပြဋ္ဌာန်းချက်များ (သို့မဟုတ်) အခြေခံမူများကို ပြင်ဆင် သတ်မှတ်ခြင်းမှ လွတ်ကင်းခြင်းအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအဆင့်ဆင့်ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး တရားသူကြီးများ၏အာဏာကို ပိုမို တည်မြဲစေပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်း နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အခြေခံဥပဒေကိုအသုံးပြု၍ ကိစ္စရပ်များကို တရားရုံးတွင် ငြင်းဆိုနိုင်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာအခွင့်အာဏာသည် အချုပ်အခြာအာဏာကို ပိုင်ဆိုင် သည့် ပြည်သူများနှင့် မိမိတို့လွတ်လပ်စွာ ရွေးကောက်ထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်များကပိုင်ဆိုင် ပါသည်ဟုပြောနိုင်ပါသည်။ အခြေခံဥပဒေကို တရားဝင်ပြင်ဆင်နိုင်သည့် အခြားပြဋ္ဌာန်းချက် များကို အတည်ပြုခြင်းသည် (ပုံမှန်လိုအပ်ချက်များနှင့် ပိုမိုကိုင်ညီမှုရှိနိုင်ပြီး) အခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာကိုကျော်လွန်ပြီး ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားခြင်းမဟုတ်သည့် တာဝန် နှင့်မသက်ဆိုင်သော အဖွဲ့အစည်းကို နေရာပေးနိုင်ပါသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် အခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ တရားရုံးကို ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်အနေဖြင့် သတ် မှတ်ထားပြီး မဲပေးဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီ အဆိုပြုထားသော ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များသည် အခြေခံဥပဒေနှင့်ညီမညီကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန်အတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ (ဥပမာ တူနီးရှား နိုင်ငံ)
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ယေဘုယျအခြေခံမူများနှင့် အနှစ်သာရကို ဆန့်ကျင်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းကို ကန့်သတ်ရုံမျှသာဖော်ပြပြီး ရှင်းလင်းတိကျမှုမရှိသည့် စကားလုံးများဖြင့် အသုံးပြုဖော်ပြ ထားပါသည်များလည်းရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါစကားလုံးများကို ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ (နော်ဝေး) ။ မသေချာမှု၏ရလဒ်အနေဖြင့် တရားသူကြီးများ၏အခွင့် အာဏာကို ပိုမိုတိုးတက်စေပြီး ပြည်သူလူထု၏အခွင့်အာဏာကို ထိခိုက်စေပါသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို မခန့်မှန်းနိုင်ပါ။ အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ နိုင်ငံရေးအခြေအနေနှင့် အထူးသဖြင့်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ခိုင်မာမှု၊ တရားရုံးနှင့် ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာများပေါ်တွင် များစွာ မူတည်ပါသည်။
- ပြင်ဆင်သတ်မှတ်၍မရသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် အခြေခံဥပဒေမူဘောင်အတွင်း အနာဂတ် အုပ်ချုပ်သူများ၏ဆောင်ရွက်ချက်များကို ကန့်သတ်နိုင်ရုံသာမက သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအားလုံး တွင် အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ကိုက်ညီစွာဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အနာဂတ်မျိုးဆက်များ၏ရွေးချယ် မှုကိုပါအနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေပါသည်။ အယူအဆသဘောတရားအရအနာဂတ်မျိုးဆက်များကို တရားဝင်လိုက်နာ ဆောင်ရွက်စေနိုင်မှုအား အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အကျိုးသက်ရောက်စေ နိုင်ပါသည်။ ပြည်သူများက ၎င်းတို့၏အုပ်ချုပ်ရေးစည်းမျဉ်းများကို ပြောင်းလဲရန်အခွင့်အာဏာ ရှိနိုင်ပြီး ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို သိသာစွာလျှော့ချခြင်းမပြုဘဲ ဥပဒေများကို ၎င်းတို့၏ မျိုးဆက်များကလိုက်နာဆောင်ရွက်စေနိုင်ပါသလား။ လက်တွေ့အနေဖြင့်အနာဂတ်လိုအပ်ချက် ကို တိကျစွာကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ပါသလား။ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ သည် အနာဂတ်တွင်ပုံဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၊ ရပ်တည်နိုင်ခြင်းမရှိလျှင် အခြေခံဥပဒေပြဋ္ဌာန်း

သတ်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးကို ဖျက်သိမ်းခြင်းမပြုဘဲ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုနိုင်ပါ။

အခြေခံဥပဒေသည် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်၍မရနိုင်သောပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မသတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း အချို့နိုင်ငံများရှိ တရားရုံးများသည် အလားတူအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်သော နည်းလမ်းများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ၁၉၆၇ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏တရားရုံးချုပ်သည် အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းသည် မူလလက်ခံကျင့်သုံးသည့် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ ယေဘုယျ မူဘောင်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန်အတွက် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး အခြေခံဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအယူဝါဒကို စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ အခြေခံဥပဒေတွင်ပါရှိသော ရှင်းလင်းသည့်ဖော်ပြချက်များအရ တရားသူကြီးများ၏ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် တရားဝင်ဖြစ်နိုင်ချေနည်းပါးသော်လည်း ပြင်ဆင်၍မရသော အချက်များကို သတ်မှတ်ရန်အတွက် တရားရေးဆိုင်ရာနည်းလမ်းများအား အလေးထားဆောင်ရွက်ရသည့် ပြဿနာများရှိပါသည်။

ပြီးခဲ့သည့်အခန်းတွင် ဆွေးနွေးထားသည့်အတိုင်း ပြောင်းလဲ၍မရနိုင်သည့် အခြေအနေအမျိုးမျိုးတွင် အသုံးပြုနိုင်မည့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်၍မရသောပြဋ္ဌာန်းချက်များအတွက် အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုရှိပါသည်။ ဥပမာ- တောင်အာဖရိကတွင် အခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ(၁)အရ အခြေခံကျသည့်မူဝါဒ (၄)မျိုးကို အကြမ်းဖျင်းဖော်ပြထားပါသည်။ (၁) လူ့ဂုဏ်သိက္ခာ၊ လူ့အခွင့်အရေးတိုးတက်မှုနှင့် လွတ်လပ်မှု၊ နှင့် တန်းတူအခွင့်အရေးရရှိမှု၊ (၂) လူမျိုးရေးမခွဲခြားမှုနှင့် ကျားမခွဲခြားမဆက်ဆံမှု၊ (၃) အခြေခံဥပဒေနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု၊ (၄) တာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန်အတွက် အရွယ်ရောက်ပြီး သူတိုင်း မဲပေးခွင့်၊ နိုင်ငံသားမဲဆန္ဒရှင်စာရင်း၊ ပုံမှန်ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ဒီမိုကရေစီအစိုးရ၏ ပါတီစုံစနစ်။ အဆိုပါအချက်များမှာ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာအခွင့်အာဏာအတွက် အရေးပါသော အခြေခံတစ်ခုအဖြစ် ရည်ရွယ်သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအချက်များကို မပြင်ဆင်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းမဟုတ်ပါ။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ် သုံးပုံနှစ်ပုံက အခြေခံဥပဒေအများစုကို ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကိုယ်စားလှယ်လေးပုံသုံးပုံ၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် ပြင်ဆင်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခွင့်ပြုရန်မှာ အခက်အခဲများစွာရှိသော်လည်း အခြေခံဥပဒေတစ်ခုလုံးကို အပြီးသတ်ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ရန်မှာ တရားရေးဆိုင်ရာထက် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းအရ ရွေးချယ်သတ်မှတ်မှုတွင် မူတည်ပါသည်။

(င) ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အခြားကန့်သတ်ချက်များ

အခြေခံဥပဒေအသစ်ကို စတင်ပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် အချိန်ကန့်သတ်ချက်များ
အခြေခံဥပဒေအသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပြီးနောက် ပထမနှစ်အနည်းငယ်သည် ၎င်းဥပဒေအောင်မြင်စွာပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးအတွက် များစွာအရေးကြီးပါသည်။ အပြောင်းအလဲနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည်သူလူထု၏မျှော်လင့်ချက်သည် မြင့်မားနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေတရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခံရမှုသည်လည်းပျက်ပြားနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါအချက်နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး အခြေခံဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ရေး (ဥပမာ- ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပခြင်း၊ အမှုဆောင်များ စိစစ်ခန့်ထားခြင်း၊ ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းအသစ်များ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် အခြေခံဥပဒေနှင့်ကိုက်ညီမည့် ဥပဒေနှင့် မူဝါဒများပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ခြင်း) များသည်အဓိက ပြဿနာများ ဖြစ်ပါသည်။ အခြေခံဥပဒေနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အချိန်ကြာမြင့်စွာ သဘောကွဲလွဲချက်များကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် အထူးသဖြင့် သဘောကွဲလွဲမှု (သို့မဟုတ်) ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများဖြစ်ပွားပြီးနောက် အခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများအားလုံးသည် ရရှိထားသည့်သဘောတူညီ

ချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကျေနပ်နှစ်သက်မည်မဟုတ်ပါ။ အခွင့်အရေးရသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် နောက်ကြောင်းပြန်သည့် ပြင်ဆင်ချက်များကို သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါအခက်အခဲကို လျှော့ချနိုင်ရန်နှင့် အပြောင်းအလဲကို မစတင်မီ ပေါင်းစည်းချိန်ပိုမိုရရှိနိုင်ရန်အတွက် အချို့အခြေခံဥပဒေများသည် (ဥပမာ - Cape Verde နှင့် အရှေ့တီမောနိုင်ငံ) စတင်ပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် ပထမနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန်အတွက် ထောက်ခံမှု အရေအတွက်အများဆုံးလိုအပ်ပါသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတစ်ခုသည် မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်သည့်ကာလအတွင်းတွင် သိသာထင်ရှားသည့် အားနည်းချက်များအား ဖော်ထုတ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်စေရန်အတွက် စတင်ပြဋ္ဌာန်းသည့်အချိန်ကာလအတွင်း အလွယ်တကူ ပြင်ဆင်နိုင်စေရန် လုပ်ဆောင်ထားနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် တိကျသေချာမှုနှင့် ခိုင်မြဲမှု၏အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိမှုမဆုံးရှုံးစေရန် ချိန်ညှိရပါမည်။

ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များပြုလုပ်ပြီးနောက် အချိန်ကန့်သတ်ချက်

အချို့ အခြေခံဥပဒေများသည် ယခင်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်မှုများအပြီး နှစ်အနည်းငယ်ကြာမှသာ နောက်တစ်ကြိမ် ပြင်ဆင်သတ်မှတ် နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ဂရိနိုင်ငံတွင် ယခင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များ ပြီးစီးပြီးနောက် (၅)နှစ်မတိုင်မီ ပြင်ဆင်ခွင့်မပြုပါ။ ထိုသို့အချိန်ကန့်သတ်ခြင်းသည် အခြေခံဥပဒေ၏ ကောင်းမွန်မှုကို ကာကွယ်ပေးနိုင်ပြီး လေးနက်မှုမရှိသည့် မသေချာသော အကြောင်းပြချက်များ၊ အခြေခံဥပဒေကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုများနှင့် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ဟန့်တားခြင်းကိုကန့်သတ်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အားနည်းချက်ရှိနိုင်ပြီး လိုအပ်သည့် အချိန်အတောအတွင်း အချိန်ကာလအလိုက်ဖြစ်ပွားလာသည့် တင်းမာမှုများ၊ အဆောတလျှင် ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် အငြင်းပွားစရာမရှိသော ပြင်ဆင်မှုများကို ကန့်သတ်ပါသည်။ ဤအခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အဆိုပါကာလအတွင်း ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များကို ပိုမိုခက်ခဲအောင်ပြုလုပ်ထားနိုင်ပြီး ပြင်ဆင်သတ်မှတ်မှုကို လုံးဝတားမြစ်ထားသည်မဟုတ်ပါ။ ဥပမာ - ပေါ်တူဂီနိုင်ငံတွင် မကြာခင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် သတ်မှတ်အချိုး အစားများစွာလိုအပ်သည့် စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်တစ်ခုကို ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပါသည်။ ယခင်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်မှုများပြီးနောက် (၅)နှစ်ပြည့်ပြီးသည်နှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် သုံးပုံနှစ်ပုံက ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ငါးပုံလေးပုံက ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် အတည်ပြုလျှင် (၅)နှစ် လိုအပ်ချက်ကို လျှော့ပေါ့ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

ပြင်ဆင်သတ်မှတ်မှုများအောင်မြင်မှုမရှိသည့်နောက် အချိန်ကန့်သတ်ချက်များ

အချို့အခြေခံဥပဒေများသည်ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေမူကြမ်း မအောင်မြင်သည့်နောက် ပြင်ဆင်မှုကိုဆောင်ရွက်ရန် ကန့်သတ်ချက်များရှိပါသည်။ အယ်လ်ဘေးနီးယားနိုင်ငံတွင်မူ - (၁) ပြင်ဆင်ရန်အဆိုပြုထားသည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုတည်းအား လွှတ်တော်မှ ပယ်ချထားသည့် တစ်နှစ်တာကာလအတွင်း၊ (သို့မဟုတ်) (၂) ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် ငြင်းပယ်ခဲ့သည့်အကြောင်းအရာကို သုံးနှစ်တာကာလအတွင်း ပြင်ဆင်ခြင်းမပြုနိုင်ပါ။ အဆိုပါစည်းမျဉ်းများသည် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအတွက်သာ ဥပဒေပြုမှုချိန်များစွာ ကုန်ဆုံးခြင်းမှကာကွယ်နိုင်ပြီး လူနည်းစုက ၎င်းတို့လိုလားချက်ပြည့်ဝသည်အထိ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ပေးရန် မပြီးဆုံးနိုင်သော တောင်းဆိုမှုများမှ ဟန့်တားနိုင်ပါသည်။

ပြည်သူလူထုနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုရရှိစေရန် လိုအပ်ချက်များ

နောက်ဆုံးမဲပေးဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီ ပြည်သူလူထု၏ အကြံပြုချက်များရရှိနိုင်ရန်အတွက်

အဆိုပြုထားသည့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များကို ကြိုတင်အသိပေးဖြန့်ဝေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲချက်များသည် အခြေခံသဘောတရားအရ ပုံမှန်ဥပဒေရေးဆွဲဆောင်ရွက်ခြင်းထက် ပိုမိုလေးနက်ပြီး ပြည်သူလူထုလိုလားချက်များကို ပိုမိုထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ကင်ညာနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေတွင် အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် လွှတ်တော် မှ ဥပဒေမူကြမ်းကို ထုတ်ပြန်ကြေညာရန်လိုအပ်ပြီး ဥပဒေမူကြမ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်သူလူထု၏ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုကို ပိုမိုရရှိစေနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်အား သက်ဝင်အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ ထိုသို့အကြံပေး ညှိနှိုင်းမှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစိုးရက မည်သည့်တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရမည်နည်း။ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မည့် အချိန်ကာလ မည်မျှသတ်မှတ်မည်နည်း။ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေ သည် အနည်းငယ်ပိုမိုတိကျမှုရှိပါသည်။ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန်အဆိုပြုချက်ကို အစိုးရပြန်တမ်းတွင် ထည့်သွင်း ကြေညာရန်လိုအပ်ပြီး ပြင်ဆင်မှု ဥပဒေမူကြမ်းကို စတင်မသတ်မှတ်မီ အနည်းဆုံးရက် (၃၀) ကြိုတင်၍ ပြည်သူလူထု၏ အကြံပြုချက် အတွက် ဖြန့်ဝေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်နယ် တိုင်းစီရင်စုဆိုင်ရာ လွှတ်တော်၏ သဘောထားအမြင်များကိုလည်း ရှာဖွေသင့်ပါသည်။ မဲပေးဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီ ပြည်သူ လူထုနှင့် သက်ဆိုင်ရာ စီရင်စုလွှတ်တော်များ၏ စာရေးသားအကြံပြုချက်များကို လွှတ်တော်သို့ တင်ပြ သင့်ပါသည်။

ပြည်တွင်းစစ်၊ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်ခြင်း (သို့မဟုတ်)

အရေးပေါ်အခြေအနေကာလတွင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များ

အခြေခံဥပဒေအများစုသည် အရေးပေါ်အခြေအနေ (သို့မဟုတ်) စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအမိန့်ကဲ့သို့ ထူးခြားသည့်ကာလအတွင်း ပြင်ဆင်သတ်မှတ် ခြင်းကို ကန့်သတ်ထားပါသည် (ဥပမာ - ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် အက်စတိုးနီးယား)။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ တင်းမာမှုအခြေအနေ (သို့မဟုတ်) အကျပ်အတည်းကာလ များတွင် တာဝန်ရှိသူများ အနေဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်မှုကို အသုံးပြုပြီး အခွင့်အာဏာကို ပိုမိုရရှိနိုင်ရန်နှင့် ပြည်သူလူထု၏ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုနှင့် အတိုက်အခံပြုဆောင်ရွက်မှုကို ကန့်သတ်နိုင်ရန် အတွက် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကို ကန့်သတ်ပါသည်။

တာဝန်ရှိသူများ (သို့မဟုတ်)

တစ်ဦးချင်းအား သီးခြားသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းမှုကို ကန့်သတ်ခြင်း

နောက်ထပ် ကန့်သတ်ချက်တစ်မျိုးမှာ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို သီးခြားတစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက်ဦး တည် လုပ်ဆောင်ခြင်းကို ကန့်သတ်ပါသည်။ အဆင့်အတန်း (သို့မဟုတ်) ရာထူးနေရာ တစ်ခုခုအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်းသည် လက်ရှိတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည့်သူများကို အထောက် အကူပြု၊ အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိနိုင်ပါ။ အဆိုပါပြင်ဆင်ချက်များသည် ပြင်ဆင်ချက်များကို လက်ခံ အတည်ပြုပြီးနောက် အဆိုပါပြင်ဆင်ချက်ကို လက်ခံဆောင်ရွက်မည့် တာဝန်ရှိသူများ၊ နေရာအတွက်သာ အာဏာ သက်ဝင်မှုရှိပါသည်။ ဥပမာ - သမ္မတ၏သက်တမ်းကာလတိုးမြှင့်ခြင်းကို ကန့်သတ်ရာတွင် ပြင်ဆင်သည့်အချိန်တွင် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည့် သမ္မတနှင့်အကျိုးမဝင်ပါ (တောင်ကိုရီးယား)။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းရှိ တစ်ဦးတစ်ယောက်မှ မိမိကိုယ်ကျိုးအတွက် အခြေခံဥပဒေ ကို ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်ခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါသည်။

လျှို့ဝှက်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် သွယ်ဝိုက်ပြင်ဆင်ခြင်းကို ကန့်သတ်ခြင်း

နိုင်ငံများစွာတွင် အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရန်ရည်ရွယ်ချက်အားရှင်းလင်းစွာပြသည့် ဥပဒေမူကြမ်း ဖြင့်သာ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ဆီရီးယားလီယွန်တွင် ပြင်ဆင်

သတ်မှတ်ရန် စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက်များတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းမပြုလျှင် အခြေခံဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြုပြင်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ရုပ်သိမ်းခြင်း (သို့မဟုတ်) တနည်းနည်းဖြင့် ပြောင်းလဲခြင်းကို လွှတ်တော်တွင်မည်သည့်ဥပဒေအရာမှ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် ယူဆမည်မဟုတ်ပါ။ (အခြားနိုင်ငံများအနက် ဂါနာ၊ တောင်အာဖရိကနှင့် ကင်ညာတွင် တွေ့ရှိရသော) အလားတူ စည်းမျဉ်းဥပဒေများသည် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေမူကြမ်းအား အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များဆောင်ရွက်ရန်အတွက်သာဖြစ်သည်ဟု ကန့်သတ်ထားပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းကို လွှတ်တော်အမတ်များက သတ်မှတ်ခြင်း၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းမရှိဘဲ အခြားပုံမှန် ဥပဒေမူကြမ်းဖြင့် ဖုံးကွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုနိုင်ပါ။ အဆိုပါစည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းကို သင့်လျော်စွာဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ရန်နှင့် လျှို့ဝှက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

(စ) ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် နည်းလမ်းများစွာ အသုံးပြုသင့်သလား။

နိုင်ငံများစွာသည် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့ကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် နည်းလမ်းတစ်ခုထက်ပိုမို၍ အသုံးပြုပါသည်။ ပြင်ဆင်ရန်အတွက်နည်းလမ်းများစွာကို အသုံးပြုခြင်းသည်(ပုဒ်မ(ဂ) တွင် ဖော်ပြထားသည့် အခြေခံဥပဒေ၏ မတူညီသော အခန်းကဏ္ဍအသီးသီးအတွက် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေအမျိုးမျိုးနှင့် မရောထွေးရန်ဖြစ်ပါသည်။) ပိုမိုပြင်ဆင်ရလွယ်ကူပြီး ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်တစ်ခုသည် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြင့် မအောင်မြင်ပါက အခြားနည်းလမ်းဖြင့် အောင်မြင်နိုင်ပါသည်။ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကိုအသုံးပြု၍ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်းသည် သတ်မှတ်ပြင်ဆင်သည့်အကြောင်းအရာ (သို့မဟုတ်)အခြေအနေကို အကောင်းဆုံးဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်နည်းလမ်းများကိုလည်း ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

ဥပမာ - ဘူဂေးရီးယားတွင် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းအများစုကို လွှတ်တော်တွင်အမတ်လေးပုံသုံးပုံက လက်ခံအတည်ပြုရပါမည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါအများစုအရေအတွက်ကို မရရှိပါက ပြင်ဆင် သတ်မှတ် ချက်ကို သုံးပုံနှစ်ပုံဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး (၂)လမှ (၅)လအထိ အချိန်ကြာမြင့်ပြီးနောက် ထိုကဲ့သို့သော သုံးပုံနှစ်ပုံဖြင့် ထပ်မံဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ဗင်လန်နိုင်ငံ၏အခြေခံဥပဒေကို ရွေးကောက်ပွဲတစ်ကြိမ်ပြီး နှစ်ကြိမ် ဆက်တိုက်ခေါ်ယူကျင်းပသည့်လွှတ်တော်တွင် မဲအရေအတွက် အများစု သုံးပုံနှစ်ပုံဖြင့် (သို့မဟုတ်) တစ်ကြိမ်တည်းကျင်းပသည့် လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် မဲအရေအတွက် ခြောက်ပုံငါးပုံဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါအခြေအနေမျိုးတွင် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်မည့် လိုအပ်သည့် အများစုရရှိရမည့် မဲအရေအတွက်နှင့် ပိုမိုလွယ်ကူသည့် အနေအထား (အချိန်နှောင့်နှေးခြင်းနှင့် နှစ်ကြိမ်ဆုံးဖြတ်သောစနစ်အရ) အကြား အတိုးအလျှော့ပြုကာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နိုင် ပါသည်။

အက်စတိုးနီးယားနိုင်ငံတွင် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲ၏ ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းအဖြစ် ဘူဂေးရီးယားနှင့် ဖင်လန်နိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ရှိရသည့် မူဝါဒများကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းကြောင့် ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်ကို (၁) လွှတ်တော်တွင် မဲအရေအတွက်အများစု ငါးပုံသုံးပုံရရှိပြီး လူထုဆန္ဒခံယူပွဲတွင် မဲအရေအတွက် အများစုရရှိခြင်း၊ (၂) အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတစ်ခု ကြားခံပြီး လွှတ်တော်မှနှစ်ကြိမ်ဆုံးဖြတ်ပါသည်။ ဒုတိယအကြိမ်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် မဲအရေအတွက်အများစုငါးပုံလေးပုံရရှိခြင်း၊ (၃) အရေးကြီးကိစ္စရပ်များတွင် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတစ်ရပ်တွင် လွှတ်တော်အမတ်များ၏ အများစု ငါးပုံလေးပုံ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - အခြေခံကျသည့် အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဖြစ်သည့် ကိစ္စရပ်များကို လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်ပြီး နည်းပညာနှင့် အငြင်းပွားစရာမရှိသော ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များကို လွှတ်တော်တွင် မဲအများဆုံးရရှိမှုဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပါသည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည့် နည်းလမ်းမှာ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးတွင် ထောက်ခံမဲသုံးပုံနှစ်ပုံရရှိရန်လိုအပ်ပြီး လေးပုံသုံးပုံသော ပြည်နယ်အများစု ကအတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အခြားနည်းလမ်းမှာ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ညီလာခံ ကျင်းပရန်ဖြစ်ပါသည်။ (အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရန် အထူးရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး သုံးပုံနှစ်ပုံသော ပြည်နယ်အများစု၏ ဥပဒေပြုအဖွဲ့များမှ ခေါ်ယူနိုင်ပါသည်။) ၁၇၈၉ ခုနှစ်က စတင်ပြီး အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ညီလာခံကို ဖက်ဒရယ်အဆင့်တွင်မကျင်းပတော့ပေ။ အကြောင်း မှာ အပြောင်းအလဲအတွက် အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည့် လွှတ်တော်ပြင်ပမှဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ကင်ညာနိုင်ငံတွင်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရန်အတွက် အောက်ခြေမှစတင် ဆောင် ရွက်သော (ပြည်သူအများစုက စတင်ဆောင်ရွက်သော)နည်းလမ်းကို ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ အနည်းဆုံး မဆန္ဒရှင်အရေအတွက် (၁)သန်းက စတင်ဆောင်ရွက်ပြီး ဒေသကောင်တီ (County) အများစုက အတည်ပြုပါသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကလက်မခံပါက ဥပဒေမူကြမ်းကို လူထုဆန္ဒခံယူပွဲတွင် အဆိုပြုတင်ပြပါသည်။

နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းပြုနိုင်သည်ဆိုပါက အသုံးပြုမည့်နည်းလမ်းကို ရွေးချယ်မည့် အခွင့်အာဏာရှိသူကို စဉ်းစားရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဥပမာ - ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် အခြေခံ ဥပဒေကို လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့်လည်းကောင်း၊ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံး၏ ပူးပေါင်းဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုတွင် မဲအရေအတွက် အများစု လေးပုံသုံးပုံဖြင့်လည်းကောင်း ပြင်ဆင်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရမှ ပြင်ဆင် သတ်မှတ်ရန် အဆိုပြုပါက သမ္မတက မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်မည်ကို ရွေးချယ်နိုင်ပါ သည်။

(၅) ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများကို သုံးသပ်ခြင်း

(က) နိုင်ငံရေးအခြေအနေအရ ပြောင်းလဲရလွယ်ကူမှုနှင့် တင်းကြပ်မှု

ပြောင်းလဲရလွယ်ကူမှုနှင့် တင်းကြပ်မှု အကြားသင့်လျော်သည့် ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာ နည်းစနစ်အား ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို ယေဘုယျအားဖြင့် ပုံဖော်ဖန်တီး၍မရနိုင်ပါ။ ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာ နည်းစနစ် များသည် တရားစီရင်ရပ်ပိုင်ခွင့်တစ်ခုစီ၏ အခြေအနေနှင့် လိုအပ်ချက်ကို ထင်ဟပ်ရမည်ဆိုသည်သာမက တူညီသော ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာနည်းစနစ်များသည် နိုင်ငံရေးထုံးတမ်းအစဉ်အလာ၊ နိုင်ငံရေးစနစ်နှင့် နိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းပေါ်မူတည်ပြီး မတူညီသော ကိစ္စရပ်အမျိုးမျိုးအတွက် ကွဲပြားသောရလဒ်များ ထွက်ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် တရားဝင်ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများသည် အပြောင်းအလဲ ပြုလုပ်ရန် အမှန်တစ်ကယ်ခက်ခဲနိုင်မှုကို မထင်ဟပ်နိုင်ပါ။

- ဥပမာ လွှတ်တော်ကို ဝန်ကြီးချုပ်က တာဝန်ယူကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရသည့် ပါလီမန်စနစ်များ တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် သည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် ပြင်ဆင်ချက်ကို လွှတ်တော်တွင် စတင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟု ယူဆသည်ဆိုလျှင်လည်း ထိုဆောင်ရွက်မှုကိုစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့မှ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။
- ရွေးကောက်ပွဲစနစ်နှင့် နိုင်ငံရေးပါတီနယ်ပယ်များပေါ်မူတည်ပြီး အခြားနိုင်ငံများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းအတွက် အခက်အခဲများစွာမရှိသော်လည်း အချို့နိုင်ငံများတွင် ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများအတွက် အများစုထောက်ခံမှုရရှိရန် ခက်ခဲနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ ဟန်ဂေရီနိုင်ငံတွင် အင်အားတောင့်တင်းသည့် ပါတီကိုအသာရစေသည့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကို

ကျင့်သုံးရာတွင် အဆိုပါ ပါတီအတွက် ရရှိသည့် မဲအရေအတွက်မှာ ၄၄.၅%ဖြစ်သဖြင့် (gained by the governing Fidesz-Hungarian Civic Union) လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ သုံးပုံနှစ်ပုံရရှိခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို စိတ်တိုင်းကျ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခွင့် ရပါသည်။ နယ်သာလန်နိုင်ငံတွင် အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်ကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်သဖြင့် သုံးပုံနှစ်ပုံ ထောက်ခံမှုရရှိရန် နိုင်ငံရေးပါတီ (၄) ဖွဲ့နှင့် (သို့မဟုတ်) ထို့ထက်ပိုမိုသော ပါတီများမှ သဘော တူညီချက်ရရှိရန် လိုအပ်ပြီး ထိုသဘောတူညီချက်ရရှိရန် ခက်ခဲပါသည်။

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး တင်းကြပ်ခြင်းနှင့် လွယ်ကူခြင်းအကြား အဓိကအဆုံးအဖြတ်ပေးသည့်အချက်မှာ အဆိုပါဒေသရှိ နိုင်ငံရေးအခြေအနေဖြစ်ပါသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံ၏အခြေခံမူဘောင်အဖြစ် နောက်ကြောင်း ပြန်သွားပြီး ပြင်ဆင်ရန်အတွက် အဆိုပြုချက်များအားလုံးအား သေချာစွာဆောင်ရွက်ရပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများတွင်မူ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ခေတ်နှင့်အညီ မွမ်းမံပြင်ဆင်ရန်အတွက် မကြာခဏ ပြောင်းလဲမှုရှိပါသည်။

ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များ အဆင်ပြေမှုရှိစေရန်အတွက် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စဉ်းစားရမည့်အချက်များ - ဟန်ဂေရီနိုင်ငံ

ဟန်ဂေရီနိုင်ငံတွင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းရပ်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ သည် လွှတ်တော်တစ်ရပ်ထဲသာရှိသော ဥပဒေပြုရေးအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို အဖွဲ့ဝင်အများစု၏ အများစုသုံးပုံနှစ်ပုံသဘောတူညီမှုဖြင့် ပြင်ဆင်နိုင် ပါသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများတွင် ကျင့်သုံးခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲ စနစ်တွင် အများစုအနိုင်ရရှိခဲ့သော်လည်း မဲဆန္ဒရှင်အရေအတွက် ၅၀% ကျော် ကျော်ခန့်သာရှိခဲ့သဖြင့် အစိုးရပါတီများ ဆန္ဒအတိုင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များသည် နိမ့်ကျပါသည်။ အမှန်အားဖြင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ နွေဦးရာသီမှစတင်ပြီး ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် ဟန်ဂေရီအစိုးရသည် နိုင်ငံရေးအား ဗဟိုနိုင်ငံရေးပါတီ (ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့) တစ်ခုတည်းကထိန်းချုပ်သည့် စနစ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်အားတည်ဆောက်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အားအပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းမှုစနစ်အား ဖျက်သိမ်းခဲ့ ပါသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးကာလ ပထမနှစ်အတွင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအချက် ၁၂ ချက်အားပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး ၎င်းသည် အစိုးရ၏နောက်ထပ်လုပ်ဆောင်လာမည့် အစီအစဉ် များကို ရပ်တန့်နိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်း အပြန်အလှန်စောင့်ကြည့်နိုင်သည့် စနစ်များအားလုံးကို ဖယ်ရှားခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသည်ပင်လျှင် ဟန်ဂေရီနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီ စနစ်နှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ကို အားနည်းစေခဲ့သည်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြပါသည်။

(ခ) သမားရိုးကျ (သို့မဟုတ်) ပုံမှန်မဟုတ်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်မှု နည်းစနစ်များ

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များသည် အခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရာတွင် မဖြစ်မလေဆောင်ရွက်ရမည့် ဥပဒေရေးရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ သာဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်များသည် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်မှုကို ထောက်ခံပြီး တရားဝင် အသိ

အမှတ်ပြုမှုခံရရန်လုပ်ဆောင်ပြီး ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပါသည်။

ဥပမာ ဆလိုဗက်ကီးယားနိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြင်ဆင်ရန်များစွာလွယ်ကူပြီး လွှတ်တော်တစ်ရပ်ထဲမှ မဲအရေအတွက် အများစု ဝါးပုံသုံးပုံရရှိရုံမျှဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ပြီး ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲ (သို့မဟုတ်) ဆိုင်းငံ့ကာလ မလိုအပ်ပါ။ သို့ရာတွင် လက်တွေ့အားဖြင့် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် အကြံရယူခြင်းကို တရားဝင်ထောက်ခံ အတည်ပြုချက်ဖြင့်မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေးတွန်းအားပေးမှုကြောင့် အခြေအနေများစွာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို မပြောင်းလဲမီ ကျင်းပပါသည်။ ဥပဒေအရ လိုအပ်ချက် မရှိသော်လည်း ရေးသားဖော်ပြချက်ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိသည့် အဆိုပါပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲမျိုးကို ကျင်းပသင့်ပါသည်။ အစိုးရမှ အဆိုပါပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကို ကျင်းပရန်ငြင်းဆိုခြင်း (သို့မဟုတ်) ရရှိလာ သည့် ရလဒ်များအား အတည်မပြုခြင်းများစသည့် အငြင်းပွားစရာများ ရှိလာနိုင်ပါသည်။

အိုင်ယာလန်နိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို သာမန်ဥပဒေများကဲ့သို့ပင် လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် ပြင်ဆင်နိုင်ပြီး ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် အများစုထောက်ခံမှုရရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်သူလူထု၏ တောင်းဆိုချက်အရ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဦးစီးဌာနကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး အဖွဲ့ဝင်များ၏ သုံးပုံတစ်ပုံမှာ လွှတ်တော် အမတ်များဖြစ်ပြီး ကျန်သုံးပုံနှစ်ပုံကို ပြည်သူများမှ ကျမ်းပေးပေးစနစ် ဖြင့်ရွေးချယ်ထားသူများဖြစ်ပါ သည်။ ဦးစီးဌာနအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအတွက် အဆိုပြုမှုများပြင်ဆင်ရန် တာဝန်ပေးအပ် ခဲ့ပြီး အဆိုပြုချက်များအား သာမန်ပြင်ဆင်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတိုင်းဆုံးဖြတ်ရန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အသေးစိတ်ဖော်ပြချက်များသည် မူဝါဒများနှင့်ပတ်သတ်၍ အသေးစိတ် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဖော်ပြထားလျှင်လည်းကောင်း အဆိုပါစည်းမျဉ်းများသည် အချိန်ကာလအလိုက် အသုံးဝင်မှုနည်းပါးလာလျှင် မကြာခင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ် ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အခြေခံပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် အခြေခံကျမှုနည်းလေ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် ပိုမိုလွယ်ကူလေဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ပုံမှန်ပြင်ဆင်မှုကိုကျော်လွန်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြောင်းလဲသတ်မှတ်ချက်များ

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက်များ၊ အကြောင်းအရာနှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့်၊ သဘောတရားများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်မှုဖြင့် ပြောင်းလဲခြင်း သာမက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို ပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့်လည်း ပြောင်းလဲနိုင်ပါ သည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပုံမှန်ပြင်ဆင်ရန် ခက်ခဲလေ၊ ပြင်ဆင်ညှိ နှိုင်းမှုများကို တရားရေးဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရလေ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ နိုင်ငံရေးမြင်ကွင်းနှင့် ပိုမိုခက်ခဲသည့် ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များအရ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရာတွင် လွန်ခဲ့သည့် (၂၂၄)နှစ်အတွင်း ပြင်ဆင်သည့် အကြိမ်ပေါင်း (၂၇)ကြိမ် တွင် (၁၆)ကြိမ်သာ တရားဝင်နည်းလမ်းတကျပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။ ခြားနားချက်မှာ အမေရိကန်တရားရုံးချုပ် သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အခြေခံစာသား အဓိပ္ပါယ်များ၊ အထူးသဖြင့် မရှင်းလင်းသည့်နေရာများ၏ အဓိပ္ပါယ်များကိုပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့်အချို့ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အခါအားလျော်စွာ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ပါသည်။

တရားရေးဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အနှစ်သာရပြောင်းလဲနိုင် သည့် တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်းမဟုတ်ပါ။ သမ္မတနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်တို့ကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်း နှစ်ရပ်အကြား ဆက်နွယ်မှုသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေစည်းမျဉ်းများကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံရေးအလေ့အထနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအပေါ်တွင် များစွာမူတည်ပါသည်။ အခြားစည်းမျဉ်းများဖြစ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေ သို့မဟုတ် ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အခန်းကဏ္ဍအနေဖြင့်

မဟုတ်ဘဲ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်ကို အကျိုးသက်ရောက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ နယ်သာလန်နိုင်ငံတွင် ဘုရင်၏အာဏာကို လျှော့ချရန်နှင့် လွှတ်တော်၏အာဏာကို တိုးမြှင့်ရန် ဝန်ကြီးများအဆင့်ခန့်အပ်ခြင်းအတွက် အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံပြောင်းလဲ ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ပုံမှန်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ရန်မလိုဘဲ လွှတ်တော်၏ တည်မြဲအမိန့်တွင် ပြောင်းလဲခြင်းအားဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

(၆) ဆုံးပြတ်ချက်ချရမည့် ပေးခွန်းများ

- (၁) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို မည်မျှတင်းကြပ်သင့်သနည်း။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အလွယ်တကူ တစ်ဖက်သတ်၊ (သို့မဟုတ်) အလျင်စလိုပြင်ဆင်ခြင်း မပြုနိုင်ရန် မည်မျှဆန္ဒရှိပါသနည်း။ အလွယ်တကူ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ရန် မည်မျှဆန္ဒရှိပါသနည်း။
- (၂) အဆိုပါဆန္ဒများအကြား အားပြိုင်မှုကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အချို့အစိတ်အပိုင်းများအား အချို့အစိတ်အပိုင်းများထက် ပြင်ဆင်မှုခက်ခဲစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ပါသလား။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အချို့သီးခြားအစိတ်အပိုင်းများသည် ပြင်ဆင်မှုအားကာကွယ်ရန်လိုအပ်ပါသလား။
- (၃) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကို သဘောတူဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်သူလူထုသည် မည်သည့်အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သင့်ပါသနည်း။ ပြည်သူလူထု (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံရေးသမားများအားနောက်ဆုံး အဆုံးအဖြတ်ပေးသူများဖြစ်စေ လိုပါသလား။ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သည့်အန္တရာယ်များ (နှစ်ခြမ်းကွဲခြင်း) ရှိနိုင်ပါသနည်း။ အဆိုပါကိစ္စရပ်အား မည်သို့လျော့နည်းသက်သာ စေနိုင်ပါသနည်း။
- (၄) သီးခြားပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ ပိုင်နက်နယ်ပယ်များ၊ နိုင်ငံတော်နှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ လိုအပ်ချက်များကို မည်သို့ဖြေရှင်းနိုင်ပါမည်နည်း။ တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ(သို့မဟုတ်) အုပ်စုလိုက်ဖြစ်စေ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်မည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်ပတ်သက်၍ ဗီတိုအာဏာ ရှိသင့်ပါသလား။
- (၅) ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရာတွင် အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများ (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်သင့်ပါသလား။ ဥပမာ(နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၊ အထက်လွှတ်တော်)။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ အခွင့်အာဏာသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတစ်ခုလုံးတွင် အာဏာညီမျှရေးနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်နေပါသနည်း။ (ဥပမာ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရေးအတွက် ဥပဒေရေးရာအတည်ပြုချက်မလိုဘဲ လူထုအား အဆိုပြုနိုင်ပါက သမ္မတ၏အခွင့်အာဏာသည် တဖြည်းဖြည်းလွှမ်းမိုးလာနိုင်ပါသည်။အကယ်၍ အထက်လွှတ်တော်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကို ဟန့်တားနိုင်လျှင် အခြားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း အပေးအယူညီနှိုင်းနိုင်သည့် အာဏာရရှိလာမည်ဖြစ်ပါသည်။)
- (၆) ပါတီနိုင်ငံရေးကို ထင်ဟပ်စေသည့်အခြေအနေမှာအဘယ်နည်း။ (ဥပမာ တစ်ပါတီ အုပ်ချုပ်သည့် စနစ်၊ ခိုင်မာပြီးစည်းကမ်းကျသော နှစ်ပါတီ၊ များစွာသော ပါတီငယ်များ)၊ ဥပဒေပြုရေးတွင် ငါးပုံသုံးပုံ အသာရမှု၊ သုံးပုံနှစ်ပုံ အသာရမှု၊ (သို့မဟုတ်) လေးပုံသုံးပုံ အသာရမှုသည်ဖြင့် အများစု အသာရရှိရေးတို့အတွက် လက်ရှိအချိန်နှင့် အနာဂတ် နိုင်ငံရေးအခြေအနေအောက်တွင် ယာယီညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မည်မျှ လိုအပ်ပါသနည်း။

(၇) ဥပမာများ

နိုင်ငံ	ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ရန် အဆိုပြုချက်ကို မည်သို့စတင် ဆောင်ရွက်မည်နည်း။	ဥပဒေပြုရေးမှ အတည်ပြုမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ။	အခြား အတည်ပြုမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ။	အခြား မှတ်ချက်များ။
<p>လူင်ဘတ် (၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို စတင်သည်။) လွှတ်တော်တစ်ရပ်ရှိ၊ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်၊ ပါလီမန်စနစ် ကျင့်သုံးသော စည်းမျဉ်းခံ ဘုရင်စနစ်။</p>	<p>သာမန်ဥပဒေကြမ်းများကဲ့သို့ လွှတ်တော်ထဲတွင် စတင်ပါသည်။</p>	<p>နှစ်ကြိမ်ဆက်တိုက် မဲပေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးပြီး ကြားကာလသည် အနည်းဆုံး (၃)လ ကြာမြင့်ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်စုစုပေါင်း၏ သုံးပုံနှစ်ပုံ ထောက်ခံမှု ရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။</p>	<p>လွှတ်တော်အမတ် လေးပုံတစ်ပုံ သို့မဟုတ် ပြည်သူ (၂၅၀၀၀) က တောင်းဆိုပါက လွှတ်တော်၌ ဒုတိယ အကြိမ်မဲပေးခြင်းကို လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် အစားထိုးနိုင်ပါသည်။ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲတွင် အများစုမဲဆန္ဒဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပါသည်။</p>	<p>ရင်ခွင်ပိုက်အစိုးရ ကာလအတွင်း Grand Duke (မင်းသား) နှင့်ပတ်သက်၍ သို့မဟုတ် ဆက်ခံခွင့် ဆက်တိုက် အမိန့်အာဏာ မထုတ်ပြန်နိုင်။</p>
<p>ပိုလန် နိုင်ငံ (၁၉၉၀ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးပါသည်။) တစ်ဝက်တစ်ပျက် သမ္မတစနစ်၊ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်၊ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိ။</p>	<p>သမ္မတ(သို့မဟုတ်) ဆီးနိတ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များ ငါးပုံတစ်ပုံ ဖြင့် အဆိုပြုထားခြင်း။</p>	<p>ဥပဒေပြုအထက် လွှတ်တော်တွင် အဖွဲ့ဝင် အားလုံး၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အပေါင်း တစ် (absolute majority) ထောက်ခံမှုဖြင့်လည်းကောင်း၊ အောက်လွှတ်တော်တွင် အများစု သုံးပုံနှစ်ပုံ ထောက်ခံမှုဖြင့်လည်းကောင်း ပြင်ဆင်နိုင် သမ္မတနိုင်ငံတော်၏ တည်ဆောက်ပုံနှင့် အခြေခံမူများ (အခန်း-၁) နှင့်အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်မှု (အခန်း-၂) တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ပြင်ဆင်ချက်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များကို စတင်ဖတ်ကြားချိန်မှ ပြင်ဆင်ချိန်အထိ ရက်ပေါင်း (၆၀) ကြာ အချိန်ယူရပါမည်။</p>	<p>သမ္မတနိုင်ငံတော်၏ တည်ဆောက်ပုံနှင့် အခြေခံမူများ (အခန်း-၁)၊ အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်မှု (အခန်း-၂)၊ တို့နှင့်သက်ဆိုင်သော ပြင်ဆင်ချက်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များကို သမ္မတ သို့မဟုတ် ဆီးနိတ်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ငါးပုံတစ်ပုံမှ အတည်ပြုနိုင်မည့် ဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ် ရန်တောင်းဆိုနိုင်ပါသည်။ ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် အများစုမှ ထောက်ခံလျှင် ပြင်ဆင်ချက်သည် အတည်ဖြစ်ပါသည်။</p>	

<p>အိန္ဒိယ နိုင်ငံ (၁၉၄၇ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ဒီမိုကရေစီ စနစ်ကိုကျင့်သုံးသည်။) ပါလီမန်စနစ် ကျင့်သုံးသော သမ္မတနိုင်ငံတော်၊ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ၊ လွှတ်တော် နှစ်ရပ်ရှိသည်။</p>	<p>သာမန်ဥပဒေကြမ်း များကဲ့သို့ လွှတ်တော် ထဲတွင် စတင်ပါသည်။</p>	<p>လွှတ်တော်တစ်ရပ်စီတွင် တက်ရောက်မဲပေးသည့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံ ထောက်ခံမှုဖြင့် (အနည်းဆုံးအားဖြင့် အဖွဲ့ဝင်အား လုံး၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အပေါင်းတစ် ဖြစ်ပြီး)</p>	<p>သမ္မတရွေးကောက်ပွဲ၊ တရားရေး၊ ဖက်ဒရယ် အဆင့်နှင့် ပြည်နယ် အဆင့် ဥပဒေပြု လွှတ်တော်များ၏ အခွင့်အာဏာ၊ ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်များအကြား ဆက်ဆံရေးနှင့်ဆိုင်သည့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ချက်များကို ပြည်နယ်ဥပဒေပြု အဖွဲ့များ၏ အများစု ထောက်ခံမှုလိုအပ်ပါသည်။</p>	<p>တရားရုံးသည် အခြေခံမူအယူဝါဒကိုကျင့်သုံးသည်။ ပြင်ဆင်ချက်များသည် ဖက်ဒရယ်မူဝါဒ၊ သမ္မတစနစ်၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်၊ တစ်ခုတည်းသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေစသည့် အခြေခံစနစ်ကို မပြောင်းလဲနိုင်ပါ။</p>
<p>Mauritius (၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် စတင်၍ ဒီမိုကရေစီ စနစ်ကို ကျင့်သုံးသည်။) ပါလီမန်စနစ်ကို ကျင့်သုံးသည့် သမ္မတနိုင်ငံ၊ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်၊ (ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသများ ပါဝင်သည်) ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော် တစ်ရပ်ရှိသည်။</p>	<p>သာမန်ဥပဒေကြမ်း များကဲ့သို့ လွှတ်တော်ထဲတွင် စတင်ပါသည်။</p>	<p>အခြေခံစနစ်၊ နိုင်ငံတော် အဖွဲ့ အစည်းများ ပေါင်းစည်းဖွဲ့စည်းပုံ (သမ္မတ၊ လွှတ်တော်၊ ဝန်ကြီးများအဖွဲ့၊ တရားရေး)၊ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်၊ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်၊ စတ္တရတ မဏ္ဍိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပြင်ဆင်ချက်များကို လွှတ်တော်တွင် အများစုလေးပုံသုံးပုံ ထောက်ခံမှုဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၏ အခြားသော အစိတ်အပိုင်းများကို အများစု သုံးပုံနှစ်ပုံ ထောက်ခံမှုဖြင့်လည်းကောင်း အတည်ပြုရမည်။</p>		<p>လွှတ်တော်၏ သက်တမ်း ကာလကို (၅)နှစ် ထက် ကျော်လွန်ပြီး တိုးမြှင့်ရန်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကို လူထုဆန္ဒခံယူပွဲတွင် အများစု အသာရသည့် ၃/၄ ဖြင့် လွှတ်တော် တစ်ရပ်တွင် အတည်ပြုရမည်။</p>
<p>ဩစတြေးလျ (၁၉၀၁ ခုနှစ် ကတည်းက ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။) ပါလီမန်စနစ် ကျင့်သုံးသော စည်းမျဉ်းခံ ဘုရင်စနစ်၊</p>	<p>သာမန်ဥပဒေ ကြမ်း များကဲ့သို့ လွှတ်တော် ထဲတွင် စတင်ပါသည်။</p>	<p>လွှတ်တော် တစ်ရပ်စီတွင် အမတ်စုစုပေါင်း၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အပေါင်းတစ် ထောက်ခံမှုဖြင့် (သို့မဟုတ် လွှတ်တော် တစ်ရပ်တွင် သုံးလခြားပြီး ပြုလုပ်သော မဲပေးမှု နှစ်ကြိမ်လုံးတွင် အမတ်စုစုပေါင်း ၏ ၅၀</p>	<p>လူထုဆန္ဒခံယူပွဲတွင် ပြည်သူလူထု၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် အတည်ပြုသည်။ ၎င်းတွင် (က) ပြည်နယ် အများစုတွင် ရွေးကောက်ပွဲ မဲပေးသူ အများစု၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် (ပြည်နယ် (၆) ခုအနက် (၄) ခု)နှင့်</p>	

<p>ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိ။</p>		<p>ရာခိုင်နှုန်း အပေါင်းတစ်ထောက်ခံမှုရလျှင် သမ္မတ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့်) အတည်ပြုနိုင်သည်။</p>	<p>(ခ) မဲအရေအတွက် အများစု (ပြည်နယ်များနှင့် နယ်မြေသတ်မှတ်ချက်များအပါအဝင်)</p>	
<p>ချီလီ (၁၉၈၈ခုနှစ်တွင် စတင်၍ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးသည်။) သမ္မတစနစ်၊ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်၊ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိသည်။</p>	<p>သာမန်ဥပဒေကြမ်းများကဲ့သို့ လွှတ်တော်ထဲတွင် စတင်ပါသည်။</p>	<p>ပြင်ဆင်ချက်သည် နိုင်ငံ၏ အခြေခံမူများ (အခန်း-၁)၊ အခွင့်အရေးနှင့်တာဝန်များ၊ (အခန်း-၃)၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံး (အခန်း-၈)၊ တပ်မတော် (အခန်း-၁၁)၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီ(အခန်း- ၁၂)၊ (သို့မဟုတ်) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (အခန်း- ၁၅)၊ တို့နှင့် သက်ဆိုင်လျှင် ဆီးနိတ်နှင့် လွှတ်တော်အမတ် အရေအတွက် စုစုပေါင်း၏ ငါးပုံသုံးပုံ ထောက်ခံမှု၊ လွှတ်တော်တစ်ရပ်စီတွင် စုစုပေါင်းအရေအတွက်၏ အများစု သုံးပုံနှစ်ပုံ ထောက်ခံမှုလိုအပ်ပါသည်။</p>	<p>သမ္မတသည် ပြင်ဆင်သတ်မှတ် အဆိုပြုချက်များကို လက်မခံလျှင် လွှတ်တော်သည် ပြင်ဆင်ချက်ကို အတည်ပြုရန် အတွက် လိုအပ်သည့် တူညီသော အများစု ထောက်ခံမှုကို ရရှိရပါမည်။ သမ္မတသည် အဆိုပြုထားသည့် ပြင်ဆင်ချက်ကို လူထုဆန္ဒခံယူရန် လွှဲပြောင်းနိုင်ပါသည်။</p>	<p>အဓိက အတိုက်အခံကို အလွန်အကျွံ ကိုယ်စားပြုသော မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတွင် ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးရွေးချယ်သည့် (binomial) ရွေးကောက်ပွဲစနစ်အားဖြင့် အများစုထောက်ခံမှုရရှိရန် ခက်ခဲပြီး လက်တွေ့တွင် ပိုမိုခက်ခဲပါသည်။</p>
<p>တူနီးရှား (၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်၍ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကူးပြောင်းသည်) တစ်ပိုင်းတစ်စ သမ္မတစနစ် တစ်ပြည်ထောင်စနစ် လွှတ်တော် တစ်ရပ်ရှိ</p>	<p>သမ္မတမှ အဆိုပြုနိုင်သည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အမတ် သုံးပုံတစ်ပုံမှ အဆိုပြုနိုင်သည်။ သမ္မတကအဆိုပြုသောပြင်ဆင်ချက်သည် ဦးစားပေးဖြစ်သည်။</p>	<p>ပြင်ဆင်မှုကို ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အမတ်များ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံ ထောက်ခံမှုဖြင့် အတည်ပြုသည်။</p>	<p>သမ္မတသည် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မှအတည်ပြုထားသောပြင်ဆင်ချက်ကို ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပရန် တင်သွင်းနိုင်ပြီး မဲဆန္ဒအများစု ထောက်ခံမှုဖြင့် အတည်ပြုပါသည်။</p>	<p>ဥပဒေပြုလွှတ်တော် နာယကသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မပြုလုပ်နိုင်သော ပြဌာန်းချက်များကို မပြောင်းလဲမီ စေရန် အဆိုပြုထားသော ပြင်ဆင်ချက်များကို လွှတ်တော်၌ မဲခွဲမဆုံးဖြတ်မီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ</p>

ဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံး
သို့ပေးပို့နိုင်သည်။
(သမ္မတသက်တမ်း
နှင့် အကြိမ်အရေ
အတွက်၊
နိုင်ငံတော်၏
အခြေခံအမိန့်ပြည်
ဖွင့်ဆိုချက်၊
နိုင်ငံတော်၏
အခြေခံမူတို့
ပါဝင်သည်)

(ဂ) ရင်းမြစ်များနှင့် ရည်ညွှန်းကိုးကားချက်များ

- Böckenförde, Markus, 'Die Einbindung der Bevölkerung in Verfassungsänderungsprozessen – ein Überblick', in Holger P. Hestermayer et al. (eds.), *Coexistence, Cooperation and Solidarity* (Leiden: Martinus Nijhoff, 2012), pp. 1107–23
- Dixon, Rosalind, 'Constitutional Amendment Rules: A Comparative Perspective', University of Chicago Public Law Working Paper No. 347, available at <<http://www.law.uchicago.edu/files/file/347-rd-comparative.pdf>>
- Dorsen, Norman et al., 'Amending the Constitution', in Norman Dorset et al. (eds.) *Comparative Constitutionalism: Cases and Materials* (St. Paul: West, 2010), pp. 130–9
- European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), 'Report on Constitutional Amendment adopted by the Venice Commission at its 81st Plenary Session', Document CDL-AD(2010)001-e (19 January 2010), available at <[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2010\)001-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2010)001-e)>
- Grimm, Dieter, 'Ist das Verfahren der Verfassungsänderung selbst änderungsbedürftig?', *Humboldt Forum Recht*, 20 (2007), pp. 213–21, available at <<http://www.humboldt-forum-recht.de/media/Druckansicht/pdf/2007-20.pdf>>
- Lutz, Donald S., 'Toward a Theory of Constitutional Amendment', *American Political Science Review*, 88/2 (June 1994), pp. 355–70
- Rasch, Bjørn Erik and Cangleton, Roger D., 'Amendment Procedures and Constitutional Stability', available at <<http://rdc1.net/forthcoming/DCD%20%28Chap%2012,%20Amendment%20Procedures,%20Cangleton%20and%20Rausch%29.pdf>>
- Suber, Peter, 'Amendment', in Christopher B. Gray (ed.), *Philosophy of Law: An Encyclopedia* (New York: Garland Publishing., 1999), pp. 31–2, available at <<http://www.earlham.edu/~peters/writing/amdt.htm>>
- Twomey, Anne, 'The involvement of sub-national entities in direct and indirect constitutional amendment within federations', available at <<http://www.camlaw.rutgers.edu/statecon/workshop11greece07/workshop11/Twomey.pdf>>

ဤလမ်းညွှန်စာအုပ်သည် ဒီမိုကရေစီနှင့်ရွေးကောက်ပွဲအကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း (International IDEA)မှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် မေလ ၂၀၁၄ တွင် ထုတ်ဝေသော Constitution Building Primers: Judicial Appointment အားတိုက်ရိုက် မြန်မာပြန်ဆိုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်အား ဘာသာပြန်ဆိုရာတွင် International IDEA(မြန်မာ)မှ အတက်နိုင်ဆုံး မူရင်းအဓိပ္ပါယ် မထိခိုက်စေရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းထားပါသည်။ သို့သော် ဘာသာပြန်ဆိုမှုတွင်ကွဲလွဲချို့ယွင်းချက် တစ်စုံတစ်ရာရှိခဲ့ပါက မူရင်းအင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေထားသောစာအုပ်တွင် ဖော်ပြချက်များကိုသာ ကိုးကားရန်ဖြစ်ပါ သည်။ စာဖတ်သူအနေဖြင့် ဤဘာသာပြန်ဆိုမှု၏ အရည်အသွေးနှင့် တိကျမှုတို့အပေါ်တွင် အကြံပြုချက် တစ်စုံတစ်ရာရှိပါက ဖော်ပြအီးမေးလ်လိပ်စာ info-myanmar@idea.int သို့ ပေးပို့မည်ဆိုပါလျှင် International IDEA မှ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြိုဆိုပါသည်။

ဤစာစဉ်အားလုံးကိုသော်လည်းကောင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း ဘာသာပြန်ဆိုရန် (သို့) ကူးယူရန် ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံလိုပါက အောက်ပါလိပ်စာအတိုင်းတောင်းခံနိုင်ပါသည်။

ယခုပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းသည် တိကျသောအမျိုးသား သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအကျိုးစီးပွားအပေါ်မှီခိုခြင်း မရှိပါ။ ဤစာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသောအယူအဆများသည် International IDEA၊ ယင်း၏ ဘုတ်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကောင်စီ သို့မဟုတ် ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့သူများ ကောင်စီတို့၏ အမြင်များ၊ သုံးသပ်ချက်များကို ကျိန်းသေပေါက် ကိုယ်စားပြုဖော်ပြပေးခြင်းမရှိပါ။